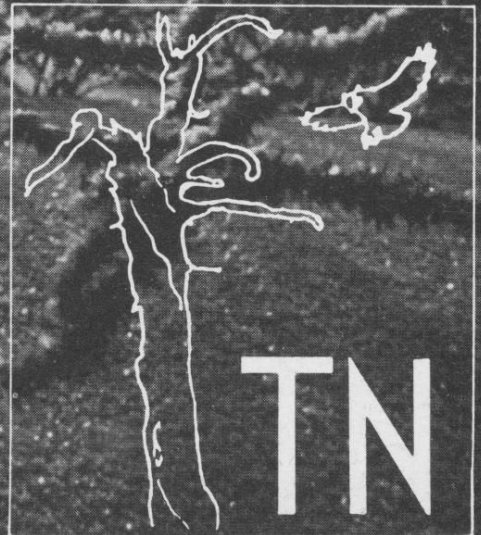

TRØNDERSK NATUR

NR. 1 - 1979 - 6. ÅRG.

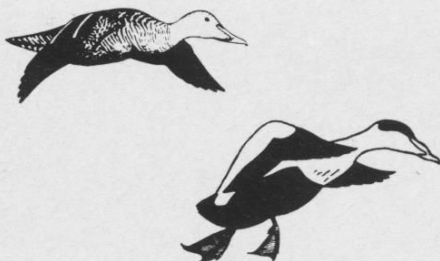
NATURTIDSSKRIFT FOR TRØNDELAGSFYLKENE

UTGIS AV:

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

AVD. NORD-TRØNDELAG

7670 Sakshaug Postgiro 3 89 38 80

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

AVD. SØR-TRØNDELAG

Postboks 139 — Postgiro 3103991

7001 Trondheim

INNHold

Klåved	s. 4
Barkbiller i Trøndelag	s. 6
Noen iakttagelser av grankorsnebb	s. 10
Sporveugla slo til ved foringsbrettet	s. 17
Entomologisk forening - møteprogram våren 1979	s. 18
Stork i Sør-Trøndelag	s. 19
Faunistisk rapport for Sør-Trøndelag	s. 20
Opprop : Jaktfalk og vandrefalk	s. 29

Redaksjon: Knut Krogstad (red)
Dag Langfjæran

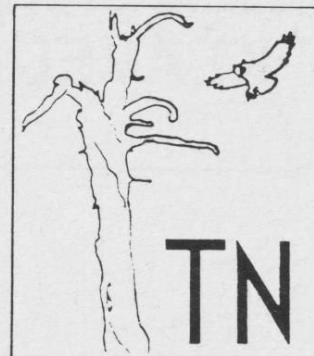
Rolv Hjelmstad

Adresse: Postboks 1719, Rosenborg
7001 TRONDHEIM.

Postgiro: 3 60 19 52

Abonnementskostnad 1979: kr. 20,-

Trykk: Rosenborg Offsettrykkeri, 7000 TRONDHEIM.

Nr. 1

februar 1979

opplag 1000

Frist for innlevering av stoff til nr. 2/79: 20. mars.

VI MINNER OM . . .

at *Trøndersk Natur* er ment å være et natur - tidsskrift hvor stoffet skal være variert og avspeile trøndersk natur i videste forstand (se ellers leder i TN nr. 1 1977) !

I flere nr., faktisk både nr. 1, 2 og 3 1978, har redaksjonen oppfordret folk til å bidra med stoff til bladet. Ettersom ornitologene har vært flinkest til å etterkomme oppfordringene, har de fleste nr. i 1978 fått en "ornitologisk slagside". I og for seg er vel dette forståelig da det var de to fylkesavdelingene av NOF som tok initiativet til gjenopplivningen av bladet. Derfor vil nok medlemmene her føle et ekstra ansvar for at utgivelsen skal fortsette.

Her og nå vil vi derfor få presisere: Alle er velkomne til å bidra med stoff (idéer, artikler, bilder, tegninger etc.) ! Entomologer, jegere, botanikere, fiskere, "naturvernere" og hva som ellers måtte finnes av naturinteresserte: Gjør deres beste til å gi bladet et allsidig innhold! Bidra med stoff !

Ettersom fylkesavdelingene av NOF enda har eneansvar for utgivelsen av bladet, håper vi på forståelse for nødvendigheten av å gi noe spalteplass til foreningsmeddelelser.

Tilbudet til andre foreninger om deltagelse i utgivelsen står imidlertid fortsatt ved makt.

Og før det blir for sent : GODT NYTT ÅR !

- red -

KLÅVED

Av Terje Klokk

I den eldre Frostatingsloven Kap. XIII,9, nevnes det et plantenavn "hærbua" som har vært gjenstand for diskusjon og tolkninger både blant filologer, jurister og botanikere. I Frostatingsloven heter det bl.a. (oversettelse etter Jens Holmboe): "Enhver skal eie vann og veidested fremfor sin jord, men hvis en elv skyller vekk en manns jord, da skal (man) måle fra den ytterste hærbua og dele etter midten; la så hver av dem ha det som da tilfaller ham."

Lenge var det uenighet om hvilken plante som skjulte seg bak navnet "hærbua." Sophus Bugge tolket i 1885 "hærbua" til å være burot, etter å ha avledet navnets første ledd "hær" av "hæra" som betyr grå (om hår). Da gråbu forekommer som lokalnavn på burot i Trøndelag (Orkdal) var det nærliggende å tolke "hærbua" til burot. Andre tolkninger av "hærbua" som har vært framme i diskusjonen er finnskjegg, strandrug og takrør. Felles for alle disse artene er imidlertid at de ikke er spesielle for elvekanter, ikke endog heller særlig vanlig her. Den første som mente at hærbua måtte være klåved var ingen botaniker men en jurist, nemlig høyesterettsdommer A. Motzfeldt. At klåved var den rette tolkningen ble senere støttet av den svenske botanikeren Hesselmann og den norske botanikeren, som har vært mest opptatt av dette, Jens Holmboe. Holmboe skriver i 1936. "Ganske som det har gått Hesselmann har det også gått mig. Jo mere jeg har arbeidet med saken, og jo nøiere jeg har forsøkt å sammenligne den gamle lovtekst med mine egne erfaringer fra elvebreddene i Trøndelag og i andre deler av vårt land, desto sterkere er jeg blitt overbevist om at Myricaria er den eneste plante opplysningene i loven fullt ut passer på." Siden er det ingen som har vært uenig i denne overbevisende erkjennelsen.

Klåveden er den eneste representanten for tamariskfamilien i norsk flora. Tyngdepunktet av dens skandinaviske utbredelse er faktisk de trønderske elveører. Langs alle de store elvene som Orkla, Gaula, Stjørdalselva, Nea, Namsen og Verdalselva er den svært vanlig. Den vokser nesten utelukkende på elveører og danner her en bord mellom elva og oreskogen. Ingen andre av elvekantens planter går så langt ut på øra som klåveden, dette skyldes dens enormt kraftige rotsystem som gjør at den holder stand selv mot de største vårflommer (prøv å ta tak i en velvoksen klåvedbusk neste gang du ferdes langs elva). Klåveden har i dag en skandinavisk utbredelse som er oppsplittet i to hovedområder, et sørlig (hvor Trøndelag markerer nordgrense) og et nordlig område. Utbredelsen har en viss likhet med de såkalte bisentriske fjellplantene, og flere botanikere (bl.a. Holmboe) har hevdet at klåveden har overvintret siste istid både i Trøndelag og i Nord-Norge.

Det er nok mange som under sine fisketurer har undret seg over denne underlige busken som liksom ikke passer inn i floraen forøvrig. Klåveden er en plante som vil ha mye lys, en typisk pionerart, som ikke klarer å ta kampen opp mot oreskogen, og for å klare seg er den stadig på vandring utover elveøra der øra for tida vokser. Dens økologi likner mye på en annen merkelig

plante i trøndersk flora, tindveden. Ytterst ute på øra er klåved liten, men et stykke innpå kan den bli helt opp til 3 m, vanlig størrelse er $\frac{1}{2}$ - 1 m. I Trøndelag har klåveden et rikt spekter av lokalnavn. Ifølge Ove Arbo Höeg er følgende lokalnavn kjent fra Trøndelag: Klåris (Malm), klåve(d) (Stjørna, Støren), ælvatang (Meldal), alvtang (Singsås, Soknedal), ørtang (Støren), ørbu (Selbu, Hegra), ælvve(d) (Verdal). Det ville være interessant om en gjennom Trøndersk Naturs lesere kunne få flere opplysninger om lokalnavn på klåved i Trøndelag. Opplysninger kan sendes til redaksjonen v/Rolv Hjelmstad.

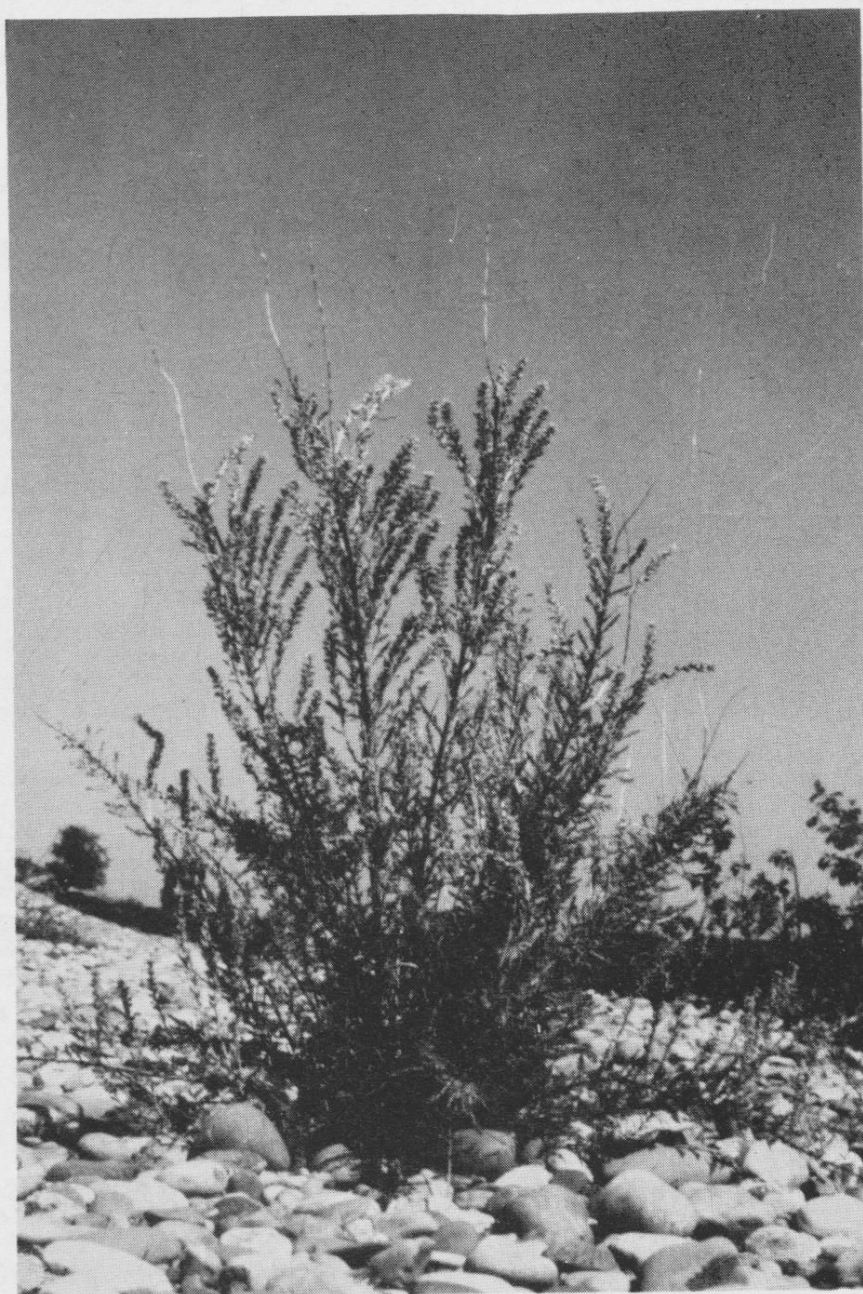

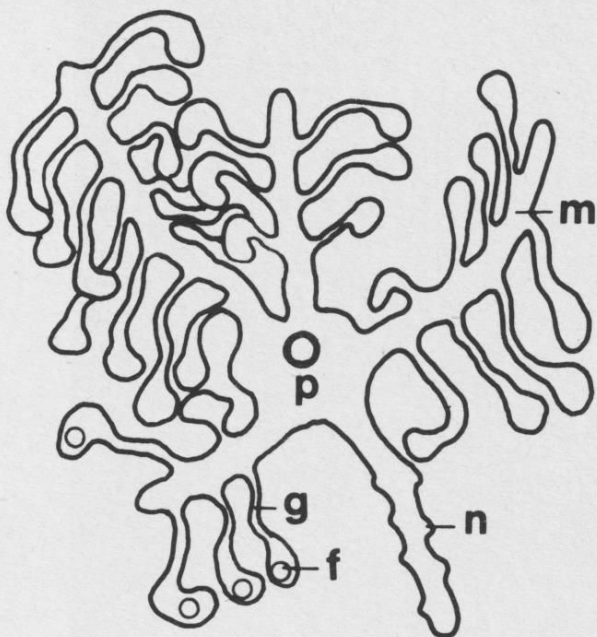
Fig. 1 Klåved på elveør ved Gaula.

Foto: T. Klokk

BARKBILLER I TRØNDELAG

Av John Bjarne Jordal

Dei fleste som har ferdast i skogen har vel ein eller annan gong flekt av borken på f. eks. tømmerstokkar eller rotvelter som har ligge lenge, og funne fullt av snirklete gangar. Dei flest slike spor stammar frå trebukkar og barkbiller som har brukt treet som yngleplass. Her skal eg berre kort ta for meg litt om barkbillene i Trøndelag.

P , paringskammer med inngangshull.

M , morgang.

n , nisje hvor egget blir lagt

g , larvegang

f , flygehull.

Fig. 1:

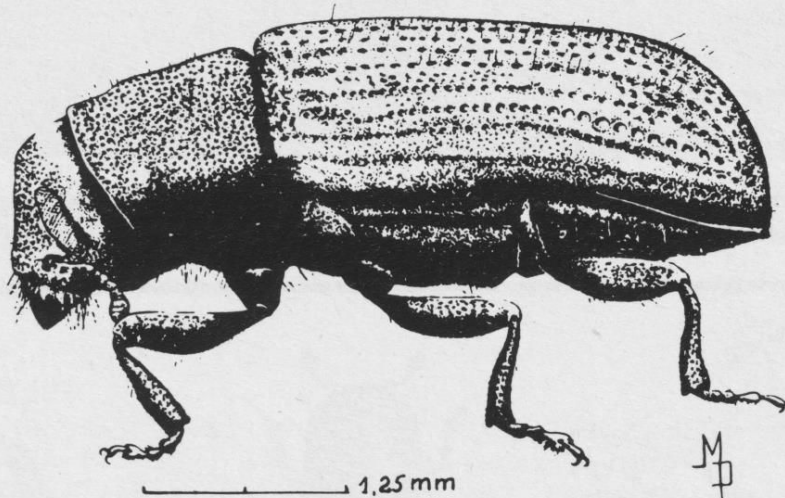
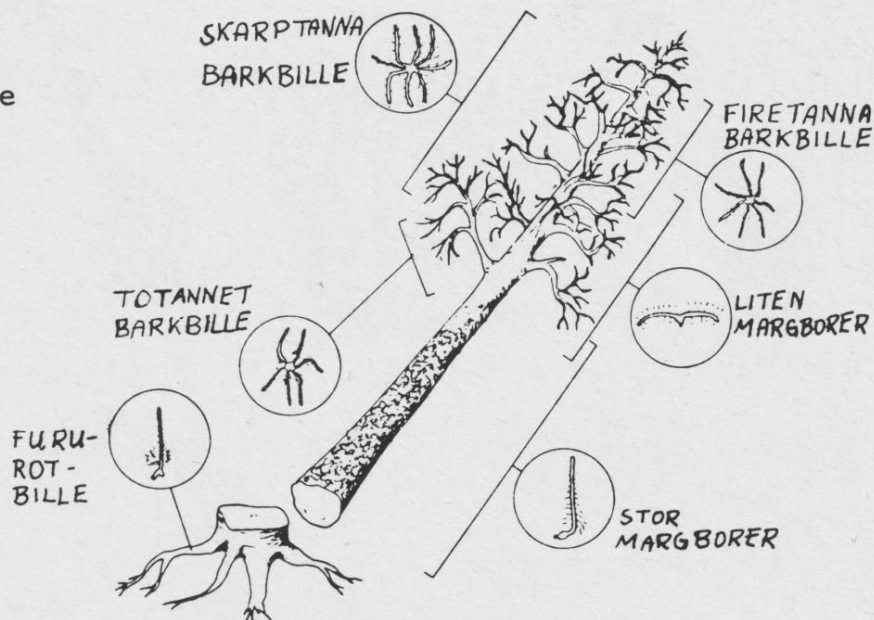
Skjematisk tegning av barkbilleganger under bark (etter Bakke, 1974).

Barkbiller er ein eigen familie av små, nokså sylinderforma biller som ynglar under borken eller inne i veden av lauv- eller bartre. Storleiken på dei norske artane er 1 - 10 mm, dei fleste 2 - 6 mm. Ei gruppe av barkbiller (underfamilien *Ipinæ*) har "tenner" av forskjellig form og tal på bakre del av dekkvingene. I Trøndelag er det funne 29 artar (62 i heile Norge), og av desse er berre 20 funne meir enn 2 gonger. 6 av artane er knytta til furu (sjå fig. 2 og 4), 16 til gran (fig 3 og 5 viser dei viktigaste), 2 går like gjerne på gran som på furu, og 5 er knytta til forskjellige lauvtre (kjelde: Lekander et. al. 1977).

Barkbillene er lite å sjå om ein ikkje veit kvar ein skal leita. Dei har kort svermetid, hos dei fleste artane nokre dagar på føresommaren, når temperatur og vindforhold er gunstige. I svermetida søker billene etter ynglemateriale av rett treslag og forfallsgrad. Vidare nyttar kvar art berre ein del av treet, slik at fleire artar "deler" treet mellom seg (sjå fig. 2 og 3). Under sverminga orienterer billene seg i stor grad etter lukt, dels frå vertstreet, dels frå biller som alt har funne eit vertstre og bora seg inn. Desse signalstoffa som billene skiller ut for å trekkje til seg artsfrendar kallar vi feromonar. Når billene borar seg inn, lagar dei eit paringskammer og fleire morgangar der egga blir lagde (sjå fig. 1). Utsjånaden på gangsystemet er nokså artstypisk (fig. 2 og 3). Nokre artar er monogame (Kvar hann har berre ei hoer) og har då som oftast berre ein morgang (eks.: stor margborar), andre er polygame (kvar hann har fleire hoer) og hoene lagar då kvar sin morgang (eks.: granbark-billa).

Fig. 2:

Steder på en FURU der de ulike barkbilleartene anlegger sine ganger.
(Etter Bakke, 1974)

Blastophagus minor HART.

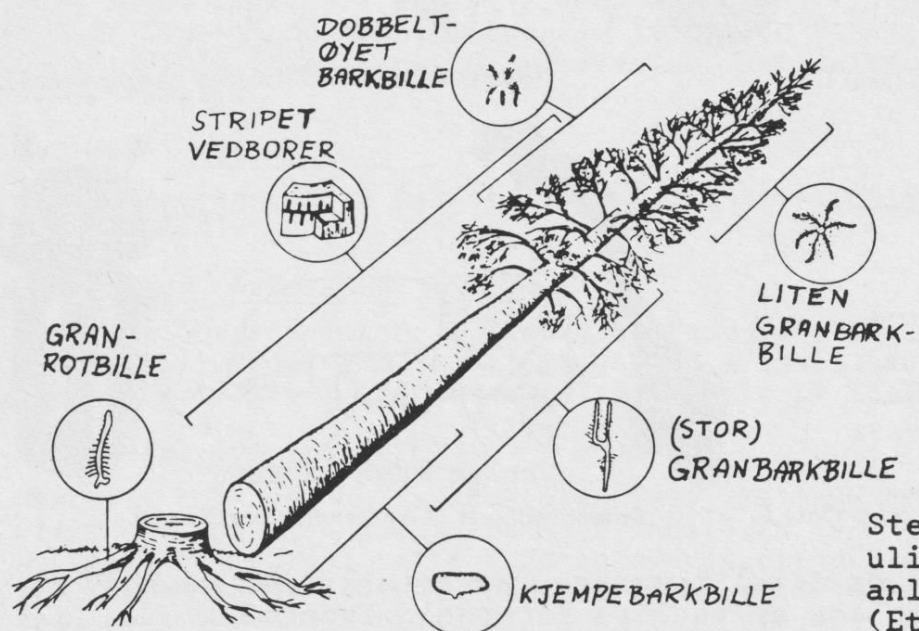
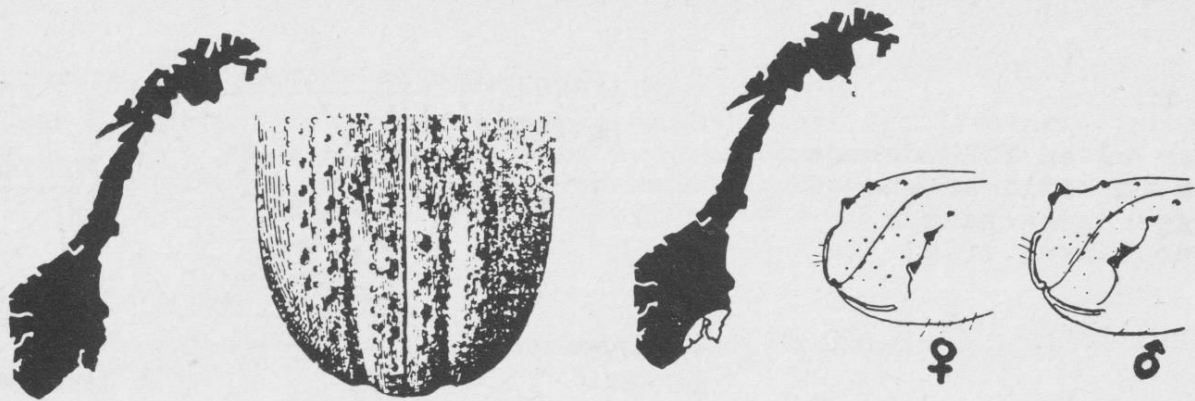

Fig. 3:

Steder på en GRAN der de ulike barkbilleartene anlegger sine ganger.
(Etter Bakke, 1974)

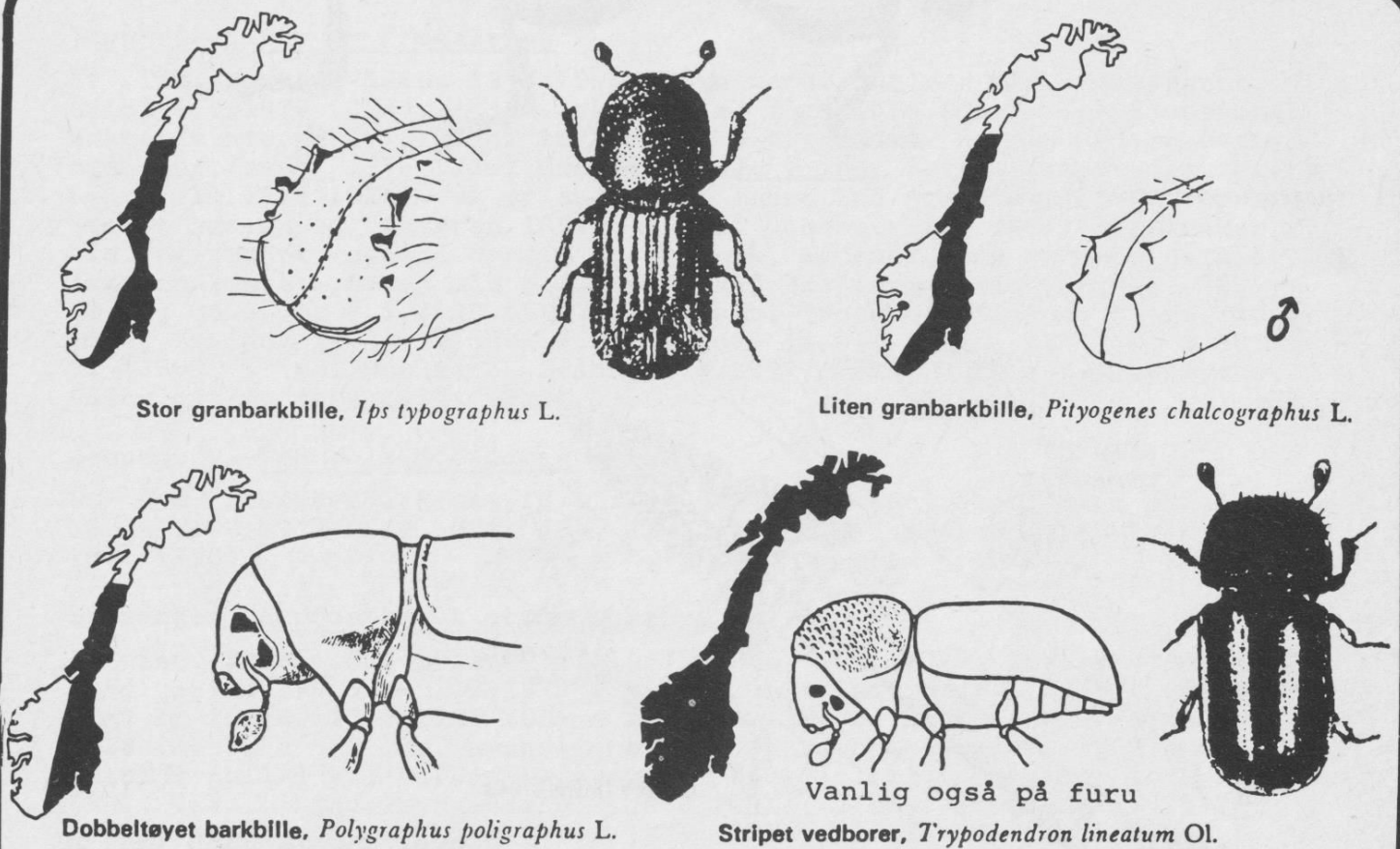
Stor margborer, *Tomicus piniperda* L.

Skarptannet barkbille, *Ips acuminatus* Gyll.

Firetannet barkbille, *Pityogenes quadridens* Hart.

Totannet barkbille, *Pityogenes bidentatus* Fabr.

Fig. 4: Utbredelseskart og detaljtegninger av artskjennetegn hos 4 barkbillearter som er vanlige på furu i Trøndelag.

Stor granbarkbille, *Ips typographus* L.

Liten granbarkbille, *Pityogenes chalcographus* L.

Dobbeltøyet barkbille, *Polygraphus poligraphus* L.

Stripet vedborer, *Trypodendron lineatum* Ol.

Fig. 5: Utbredelseskart og detaljtegninger av artskjennetegn hos 4 barkbillearter som er vanlige på gran i Trøndelag.

Mange artar spreier vednedbrytande sopp, og er derfor viktige for å effektivisere nedbrytinga av daudt eller døyande trevyrke. Det er også lettare for vindspreidde soppsporar å angripa tre der borken er gjennomhola av barkbillar. Enkelte barkbilleartar er heilt avhengige av sopp-phyfar som mat for larvane. Desse artane har spesielle organ for oppbevaring av soppsporar og soppphyfar som slik blir sreidde med billa til ynglestaden (f.eks. stripa vedborar og skarptanna barkbille).

Larvane lagar sine egne gangar ut frå morgangen og forpuppar seg. For at den nyklekte billa skal bli kjønsmoden, må ho ha eit næringsgnag anten i det treet ho er klekt i eller i eit nytt tre. Margborarane har f.eks. fått namnet sitt fordi dei nyklekte billene om ettersommaren foretar næringsgnag ved å hola ut nyskot på levande furu, slik at skota døyr. Hos dei få andre barkbillene som er til skade for skogbruket, er det yngleagnaget som gjer skade. Stripa vedborar lagar svarte gangar innover veden på oversomrande tømmer, og fargen kjem av soppen billene har med. Granbarkbilla står i ei særstilling fordi ho drep levande tre når bestanden er stor. Forskarane har no funne dei signalstoffa (feromonane) som gjer granbarkbilla i stand til dette. Eit bekjempingsprogram basert på feromonar vart utprøvd for fyrste gong sommaren 1978 og ser lovande ut.

Det er sparsamt med litteratur til bestemming av barkbillar. Dei vanlegaste artane finn ein i Bakke (1974), Landin (1971) går berre til slekt, men den beste, Spessivtseff (1922), finst berre i spesialbibliotek (bl.a. ved Norsk institutt for skogforskning på Ås).

LITTERATUR :

- Bakke, A., 1974 : Skadedyr i skogen. Landbruksforlaget. 132s.
Landin, B.O., 1971: Insekter 2:2 (s. 458 - 500) Natur & Kultur, Stockholm. (I serien "Feltfauna".)
Lekander, B., B.Bejer-Petersen, E.Kangas & A.Bakke, 1977 :
The Distribution of Bark Beetles in the Nordic Countries.
Acta Entomologica Fennica 32, 36s + utbredelseskart.
Spessivtseff, P., 1922: Bestämningstabell över svenska barkborrar.
Meddelanden från Statens Skogsförsöksanstalt 19, s.453 - 492.

Landbruksdepartementet har foreslått å bevilge 44 millioner kroner til "krig" mot granbarkbillene i 1979. Pengene vil bli brukt til å kjøpe billefeller og syntetisk framstilte feromoner, og til informasjon og administrasjon.

- red -

Tegning: Herbjørn Skogstad.

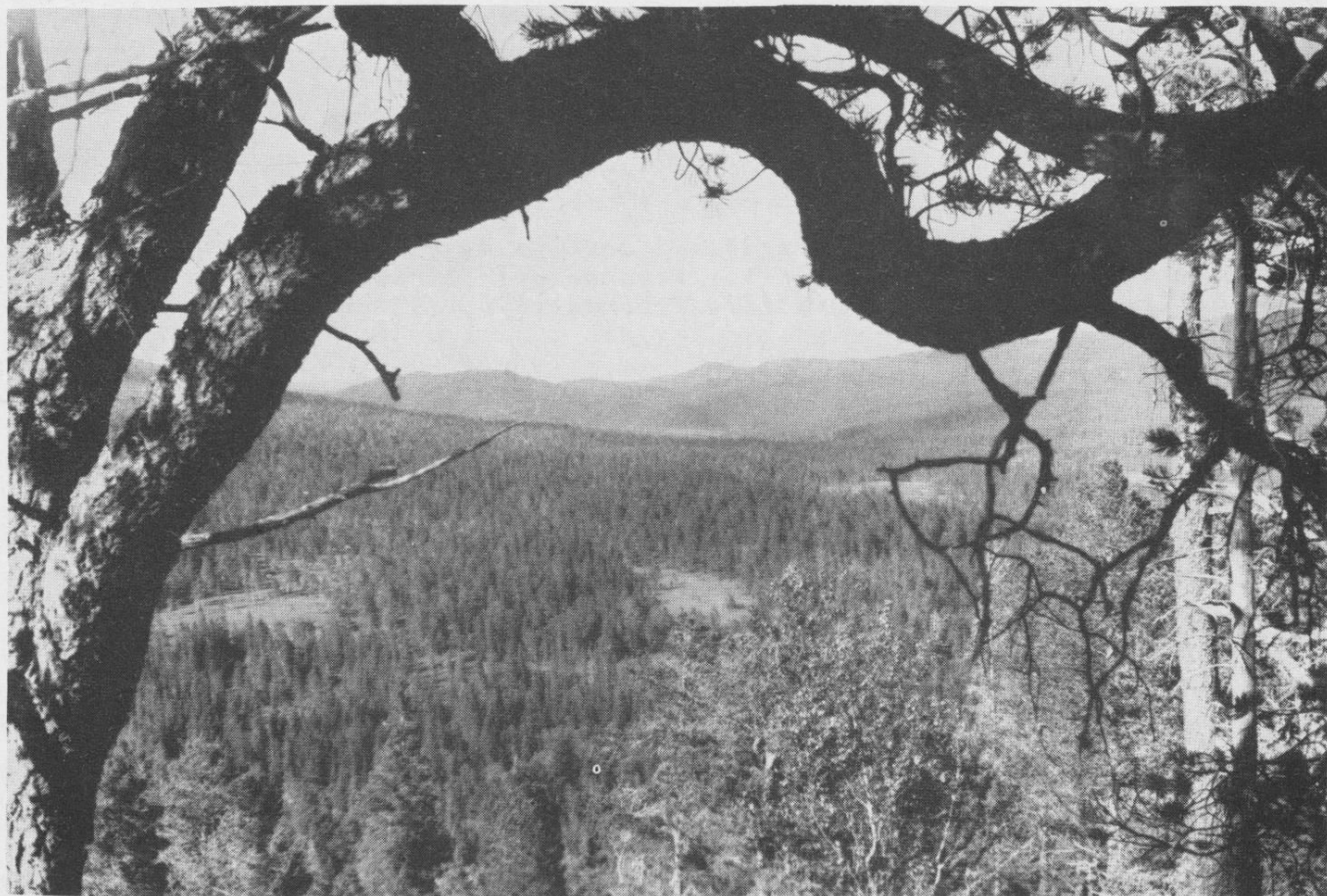
NOEN IAKTAGELSER AV GRANKORSNEBB

Av Arnold Hamstad

I 1976/77 var det frøår på gran over store deler av Trøndelag. Dette førte til at den typiske barskogsfuglen, grankorsnebb, forekom svært vanlig høsten -76 og våren -77. Det eiendommelige med denne arten er at den hekker til alle årstider, men særlig i tidsrommet desember - april.

Grankorsnebben er en frøspisende art som foretrekker granfrø. Ungene blir også foret med de kaloririke granfrøa. Foreldrene samler frø i kroa og gulper det opp i porsjoner under matinga. Hekkinga faller derfor sammen med tidspunktet da granfrøene er modne, vanligvis på etterjulsvinteren/tidligvåren.

I mars 1977 gjorde jeg to reirfunn av grankorsnebb og ved det ene reiret ble det gjort observasjoner fordelt på 6 dager i løpet av ungenes reirtid. Tilsammen ble det tilbrakt 13 timer ved reirtreet og ellers 7 timer innafor det området fuglene beitet/hentet mat til ungene. I det følgende blir det gitt en oversikt over de observasjoner som ble gjort.

Typisk hekkebiotop for grankorsnebb. Mosvik 1977.

Foto: forf.

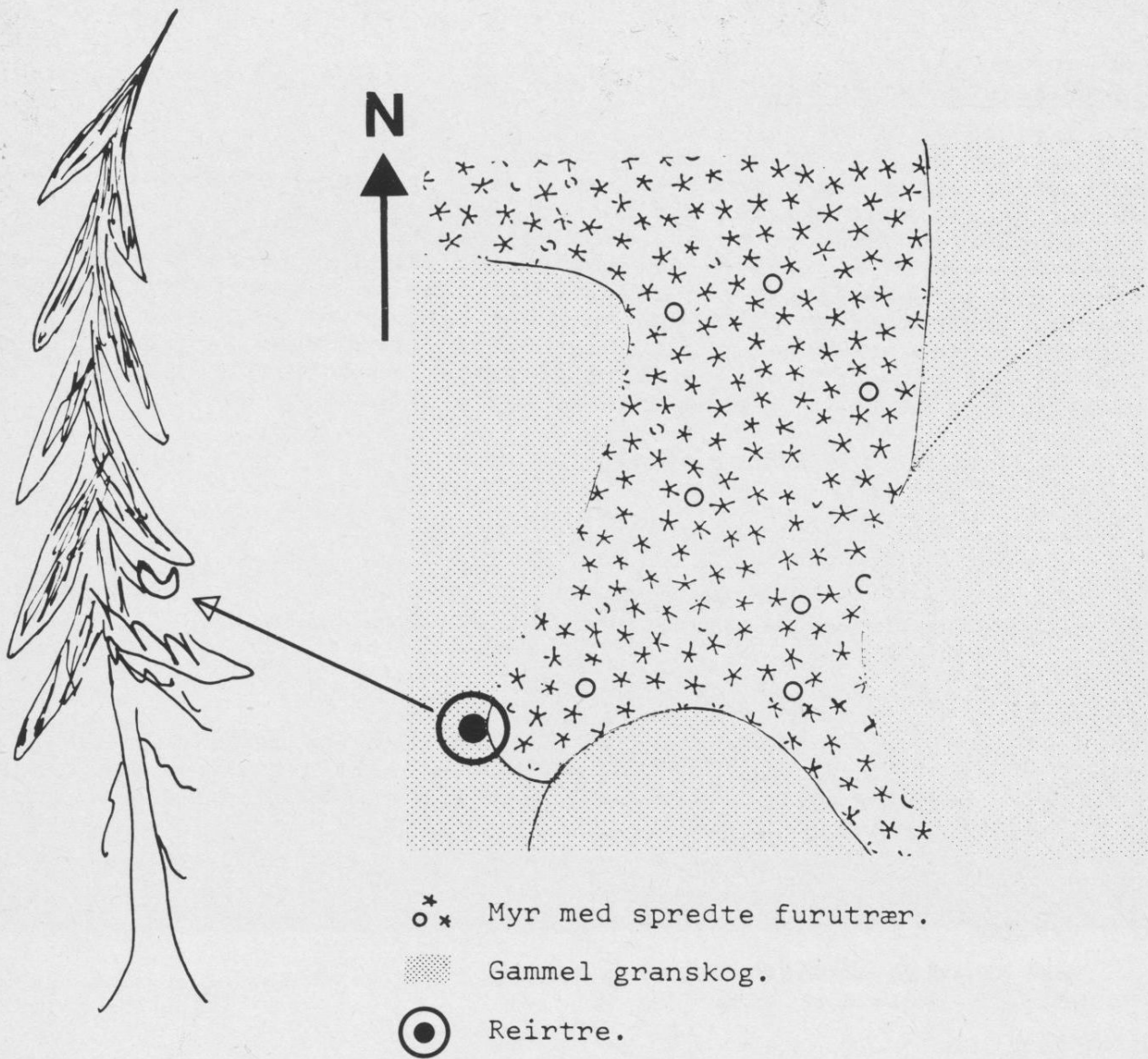

Fig. 1 Skisse av hekkebiotop for grankorsnebb ved Stormyra, Mosvik.

Funnomstendigheter

Reiret ble funnet 28. mars 1978 ved Stormyra, Mosvik kommune. Dette skjedde ved at grankorsnebbparet avslørte beliggenheten med sine kontaktlåter ved reirtreet. Reiret inneholdt 4 nyklekte unger.

Reirplassering

Reiret var plassert ca. 1 m ute på ei grein med tett bar og var derfor ikke synlig nedenfra. Høyden fra snøen var ca. 4 m. Reirtreet var ei gran, som må få karakteristikken pjusket. Greinene over reiret lå nedtil og dannet et "tak".

Reiret

var bygget av tynne grankvister og innvendig foret med skjeggglav. Reirskålas diameter: 7,5 cm. Reirets høyde: 8 cm.

Hekkebiotop

Reirtreet sto i utkanten av en myrstrupe med en åpen, spredt trebevokst, myr i nord - nordøstlig retning. Vest og sør for reirtreet var det gammel granskog. I nordøstlig retning var det en granplantning som også ga et åpent område mot reirtreet (Fig. 1).

Iakttagelser ved reiret

28. mars 1977

Ved ankomst kl 8.10 lå hunnen på reiret. Kl 8.15 kom hannen inn i reir-området og satte seg i nabotreet hvor den begynte å beite samtidig som den utvekslet kontaktlyder med hunnen. Da hannen kom, satte den seg i toppen på treet, men etter en stund beitet den seg nedover til midt på treet for herfra å fly over til reirtreet. Denne avledende atferden registrerte jeg flere ganger senere. Hannen matet så hunnen mens den lå på reiret. Under matinga bøyde hunnen hodet bakover mens vingene skalv. Matingsseremonien tok ca. 1,5 min.. Senere på formiddagen så jeg at hunnen fløy fra reiret for å bli matet på ei grein i nabotreet. Like etter fløy både hunn og hann for å mate ungene. Dette skjedde kl 9.20.

Tidspunkter for mating (8.10 - 12.00) :

Matinger :	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
♀ :				09.20			10.24	10.50	11.01	(x)	11.45
♂ :	08.17	08.35	09.00	09.20	09.42	10.06	10.23	10.49	11.01	11.20	11.40

(x) : Hunnen ble matet av hannen som deretter matet begge ungene.

29. mars 1977

Hunnen fløy av reiret da hannen kom. Under den ene matinga fløy en ravn forbi i ca. 200 m avstand, og korsnebbene stanset med en gang matinga og satt helt urørlige på reirkanten. Matinga ble gjenopptatt med en gang raven var ute av syne.

Tidspunkter for mating (14.20 - 15.40) :

Matinger :	1.	2.	3.
♀ :	14.35	15.07	15.40
♂ :	14.35	15.07	15.40

Hannen mater hunnen mens hun ruger.

Foto: forf.

31. mars 1977

Ingen av fuglene var ved reiret da jeg kom dit. Foreldrene spiste ungenes ekskrementer etter matinga. Dette så jeg også de foregående dagene. Etter matinga hadde ungene maten i en stor utposning på halsen. Da hunnen hadde matet ferdig begynte hun å skjelve med vingene, og holdt hodet godt inntill kroppen og så svært ydmyk ut. Hannen begynte da å mate henne. Voksenfuglene kvitret livlig da de kom med mat, og da de fløy igjen etter matinga. Hunnen og hannen samlet mat på samme sted, og de hadde faste foringsplasser på reirkanten. Hannen foret rett fra sida, mens hunnen foret fra ytterkanten av reiret (sett i forhold til greinas retning) (se Fig. 2).

Ungene hadde dun på hodet og ryggen, de hadde ikke "korset" nebb, og øynene var ikke åpne enda.

Tidspunkter for mating (12.30 - 14.47) :

Matinger :	1.	2.	3.	4.
♀ :	12.31	13.22	14.03	14.45
♂ :	12.31	13.22	14.03	14.45

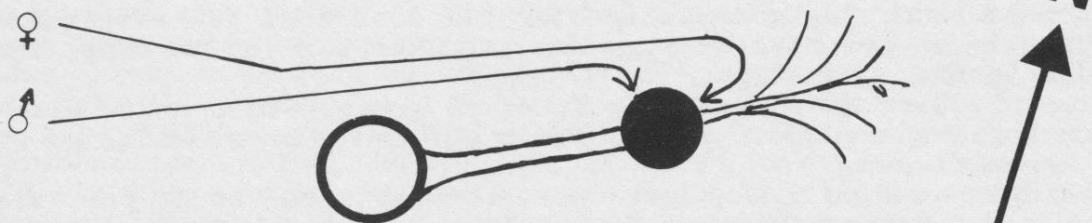

Fig. 2 Innflygingsretning og matingssted på reirkanten.

3. april 1977

Jeg ankom reirplassen kl. 09.40. Ungene hadde fått "fjærhylser" på hodet og ryggen. Sidene av buken og undergumpen var fortsatt snau. Stjerten og vingene hadde også store "fjærhylser". Spesielt hadde armsvingfjærene kommet langt. Øynene var nå helt åpne. En gul nebbkant omkranset det ildrøde gapet.

Begge de voksne spiste ungenes ekskrementer etter matingene, og de utstøtte kontaktlyder ved ankomsten og da de fløy samlet fra reiområdet.

Tidspunkter for mating (09.40 - 11.50) :

Matinger :	1.	2.
♀ :	10.16	11.25
♂ :	10.15	11.25

8. april 1977

Ungene var meget store og hadde fått fjær. Noe dun var igjen på hodet og skuldrene. Nebbet er fortsatt ikke korset.

3 av ungene fløy av reiret da jeg klatret opp for å ringmerke. Jeg fraktet ungene tilbake til reiret. Reirskåla var nå nesten helt flat, og hadde store ekskrementhauger på den ene siden. Det var ingen ekskrementer der foreldrene hadde sine faste matingsplasser.

Tidspunkter for mating (15.10 - 17.30) :

Matinger :	1.	2.
♀ :	16.21	17.15
♂ :	16.21	17.15

9. april 1977

Voksenfuglene utstøtte kontaktlyder ved ankomsten til reiret og under matletingen. Da de kom til reirområdet begynte de å spise frø i nabotrærne som en avledende atferd (?) da vi sto ved reirtreet. Fra bakken hørte vi ungenes tiggelyder tydelig men svakt. Denne tiggelyden hørte vi første gang den 8. april. Foreldrene matet fra de samme plassene og hannen matet fortsatt først. Hannen ventet på hunnen før de fløy sammen fra reirplassen.

Tidspunkter for mating (13.05 - 15.05) :

Matinger : 1.

♀ : 15.00

♂ : 14.58

Beiteiakttagelser

Foreldrenes beiteplass lå ca. 400 meter unna selve reirtreet og fra en fin utsiktspost hadde jeg gode muligheter til å studere beiteatferden. Beiteområdet var en granbevokst rygg som strekker seg som en tunge inn i myrområdet (gammel granskog).

Noen kongler ble bitt av greinene og spist på greina, mens andre ble beitet mens fuglen hang under greina med hodet ned. Under beitinga hørte jeg svake kontaktlyder.

Selve uttakingen av frøa gikk meget raskt for seg, men ved et par anledninger fikk jeg iaktatt dette på bare 8-10 m hold med kikkert i gode lysforhold. I følge notatene som ble gjort på stedet, skjedde dette slik: Først åpnet den nebbet, og stakk det innunder skjellet. Dette åpnet seg samtidig som fuglen lukket igjen nebbet. For meg så det ut som om undernebbet ble skjøvet til side før den trakk nebbet ut og et frø var med. Den rensket av frøvingen ved hjelp av tungen og nebbet. Bare ett frø ble tatt ut om gangen. (Se fig. 3)

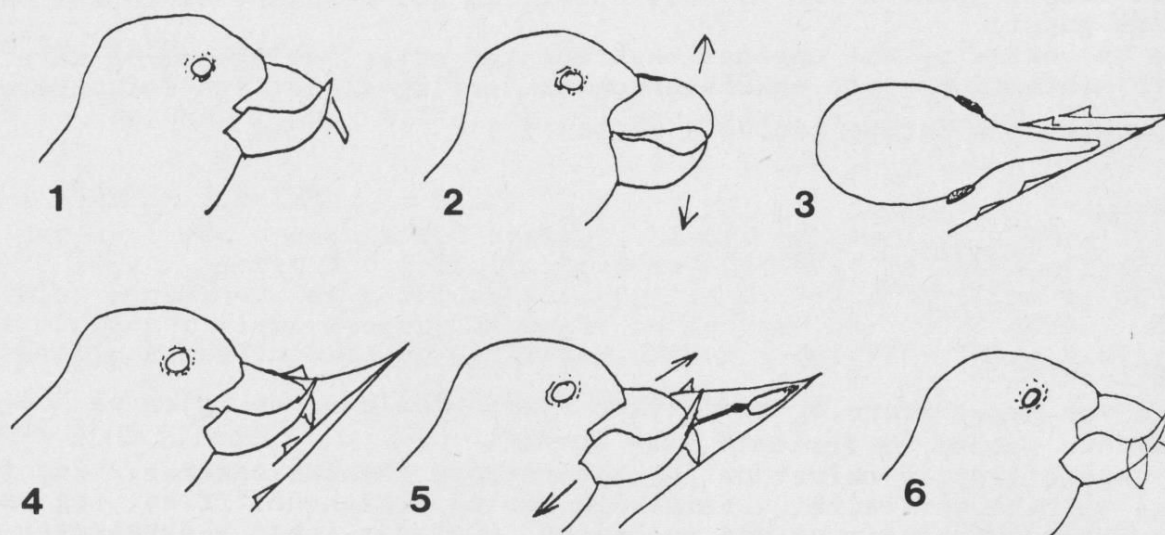

Fig. 3 Skisser som viser hvordan korsnebben brukte nebbet til å ta frøa ut av konglen. Tegning 3: fuglen sett ovenfra. Tegning 5: sideforskyvning av over- og undernebbet, tungen ut. Tegning 6: frøvingen tas av. Pilene viser bevegelsen av over- og undernebbet i forhold til hverandre.

I de fleste tilfellene var hannen først ferdig med beitingen. Han ventet da på hunnen mens han "skvaldret". De fløy sammen fram over myra og beitet seg gradvis fram til reirtreet. Fuglene fløy korte strekninger forbi hverandre mot reirtreet. Da de var ca. 10 - 15 m fra reirtreet beitet de seg ned fra de øverste greinene til midt på treet. Nå hørte jeg den svake kontaktlyden igjen. Hannen fløy først inn på reiret, og hunnen litt etter. De hadde sine bestemte greiner å hoppe på før de hoppet opp på sine bestemte matingsplasser på reiret. Etter matingene fløy hannen bort først og satte seg i toppen av et av nabotrærne, men aldri lengre unna enn 30 meter. Der ventet den på hunnen for så å fly strake vegen til beiteplassen igjen.

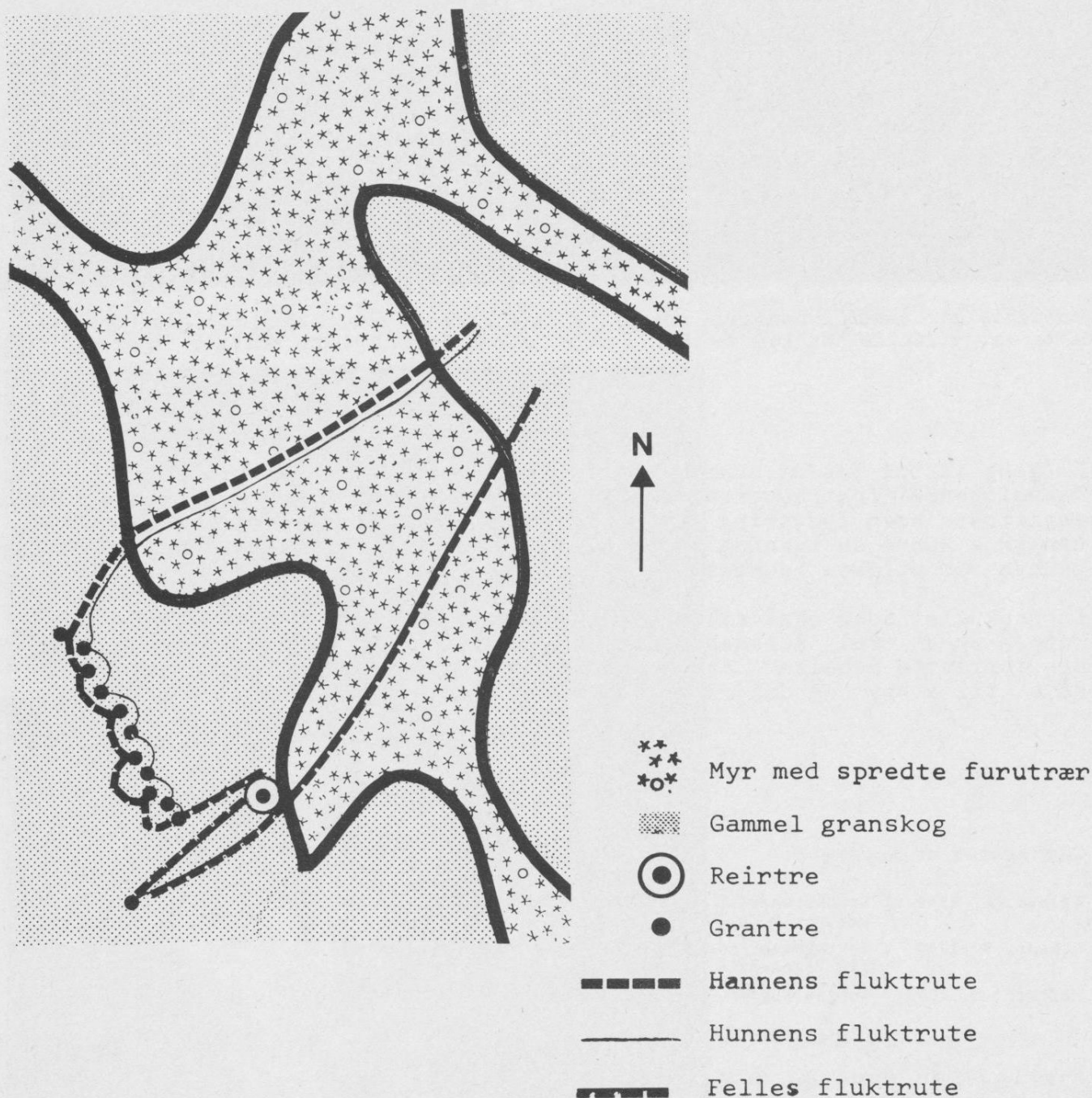
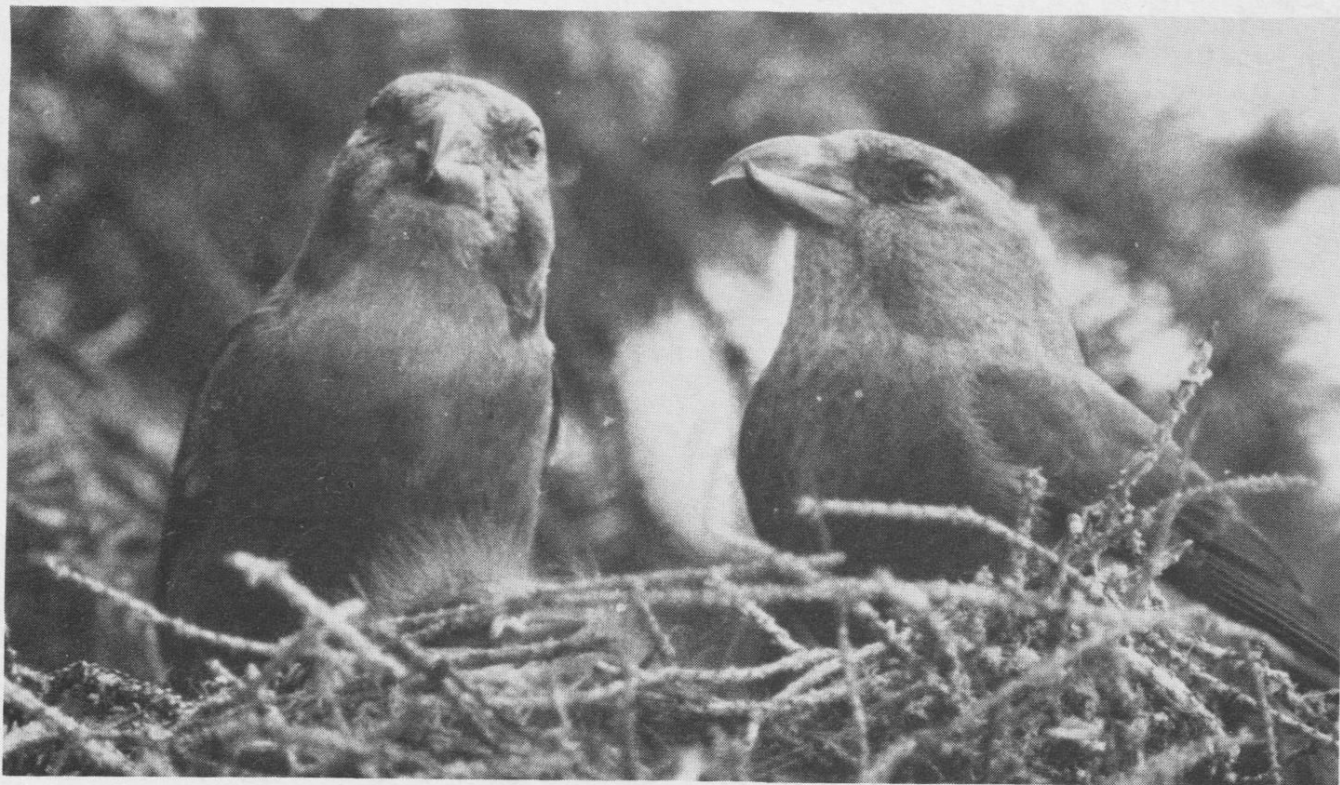

Fig. 4 Skisse som viser fuglenes fluktruter under matsøk. Denne ruta ble benyttet alle de 4 gangene jeg hadde anledning til å iakta dem.

Vanligvis går undernebbspissen opp på venstre side av overnebbet hos grankorsnebb. Dette var tilfelle hos hunnen (t.h.) mens hannen (t.v.) hadde motsatt "korsing". W

Foto: forf.

En gang iaktok jeg at hunnen la seg for å varme ungene. Hannen fløy da "skvaldrende" fra nabotreet umiddelbart etter matinga. Jeg kunne ikke registrere noen lydytring fra hunnen, og hannen satt på en plass slik at han ikke kunne se hunnfuglen på reiret. Jeg har fortsatt ingen forklaring på hva som utløste hannens nye atferd i dette tilfellet.

En haukugle hadde også tilhold i området, og satt og "blundet" i sola i toppen av et tre. Korsnebbhannen "skvaldret" med jevne mellomrom, mens den fortsatte å beite. Hannen holdt nok øye med ugla, mens hunnen ikke så ut til å bry seg det minste om den.

Litteratur om korsnebb:

- Valeur, P. 1946 : Grankorsnebben - furukorsnebben. Fugl som ruger vinters tid. Naturen 9, s.270 - 279.
- Olsson, V. 1960 : Iakttagelser vid ett bo av den större korsnebben. Vår Fågelvärld 19, s.1 - 19.
- Haftorn, S. 1971 : Norges Fugler, s. 780 - 783. (Universitetsforlaget)

I opprop om dvergsnipe i TN nr. 3 1978 lovte Tor Bollingmo å presentere materialet i TN nr. 1 1979. Av plasshensyn må dette dessverre utestå til nr. 2 1979.

- red -

SPORVEUGLA SLO TIL VED FORINGSBRETTET

Av Jon Arne Sæter

Det var ein strålende vinterdag på Heimdal den 30. desember 1978. Klokka var 12.05, og sola skein frå skyfri himmel. Termometeret viste 14 minusgrader. Ei kjøttmeis var ein rask tur ned på foringsautomaten og sikra seg eit solsikkefrø, for deretter å flyge attende til ei av dei store furuene like ved. Der sat meisa på ei grein fire meter over bakken. Ho tok godt tak i frøet med begge føtene, og hakka energisk i veg. Delar av frøet datt ned på bakken. Kjøttmeisa var ikkje ferdig med å eta heile solsikkefrøet da ei sporveugle plutseleg dukka opp. Ugla kom i full fart i ein nesten vannrett bane, greip tak i meisa, og sleppte seg mest loddrett ned på bakken med meisa i klørne. Samtidig ga kjøttmeisa frå seg eit skingrande dødsskrik. Ugla såg seg omkring i 5 - 10 sekund før ho tok eit par hogg mot nakken/halsregionen på byttedyret. Snøen vart farga raud, og kjøttmeisa hong straks livlaus i klørne til ugla.

Så letta sporveugla, og flaug opp i eit tre 10 meter unna. Der sat ho eit minutt eller to før eit menneske tilfeldigvis kom gåande så nær at småfugl-jegeren fann det best å stikke av med dagens fangst.

Sporveugla -
ein dugande småfugljeger.

Foto: Roger Engvik

INSEKTINTERESSERTE — ENTOMOLOGISK FORENING

Trøndelagsgruppa av Norsk Entomologisk Forening har nå vært i virksomhet i godt og vel et år, og det er med glede vi kan slå fast at vårt tilbud til amatør- og andre entomologer i Trøndelag har avdekket et behov for et slikt forum. Nærmere 60 personer har vist seg interessert i tiltaket, og oppslutningen om møter og ekskursionsjoner har vært jevnt god. Mange har også, gjennom Trøndelagsgruppa, skaffet seg insektkasser og annet entomologisk utstyr.

Vi tror imidlertid at det ennå er mange insektinteresserte som ikke har gitt seg til kjenne, og vi vil derfor oppfordre disse til snarest å kontakte undertegnede for å kunne bli holdt underrettet om ting som skjer på det entomologiske området.

Møteoversikten for våren ser slik ut:

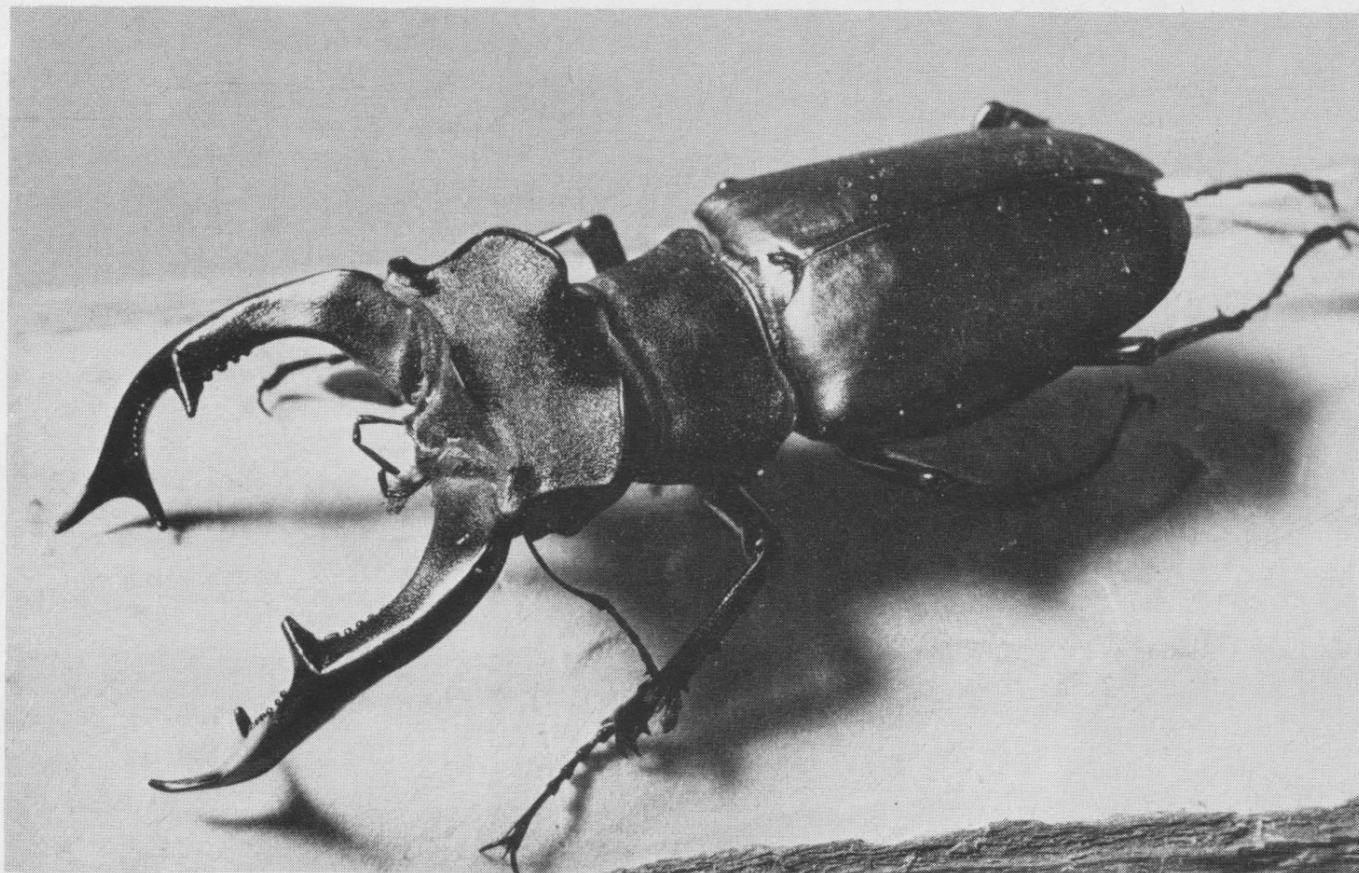
Onsdag	14. mars
"	4. april
"	25. april
"	9. mai
"	23. mai

Alle møtene holdes på Biolab. II, Paviljong A, Norges Lærerhøgskole, Rosenberg, kl. 19.00. Alle kan der komme med innsamlet materiale og få hjelp til bestemmelse, opplysninger om innsamlings- og prepareringsteknikk, og ikke minst kontakt med likesinnede. VEL MØTT!

For Trøndelagsgruppa av N.E.F.

Dagfinn Refseth

Adr.: Zoologisk inst., Univ. i Trondheim, Rosenberg, 7000 Trondheim.

Eikehjorten (*Lucanus cervus*) er foreløpig ikke påvist med sikkerhet i Norge. Bildet viser en hann med de typiske for'engede overkjevne. ☐

Foto: Per Fredriksen

STORK I SØR-TRØNDELAG

Av Jon Suul

I lokalavisa "Fjell-ljom" på Røros kunne en 25.mai 1978 lese at en stork hadde hatt tilhold på søppelplassen ved Kvitsanden like ved Bergstaden i slutten av april måned. Et foto, tatt av Gunnar Borgos, viste fuglen på stedet. På den tiden var det ikke særlig vårlig på de trakter, og fuglen ble sett kloss opp i flammene fra søppelforbrenningen. Det var ikke langt fra at den fikk svidd fjærdrakten. Fuglen ble borte etter noen dager.

Fra lokalavisa "Gauldalsposten" ringte journalist Helga Gilberg til meg den 6.juli 1978. En stork hadde da tilhold i Singsås. Den ble fotografert ved Bogen gård nord for Kotsøy i Gauldalen kl.17.00. Senere fikk jeg et brev fra Erik Sumset, Korsvegen i Melhus som skriver : "--- Det var den 6/7 ca. kl.12.00 at storken landet på jordet like ved gården. Vi drev på med siloslått, og den landet ikke langt fra traktoren som den tok liten notis av ---". Storken hadde altså besøkt Korsvegen og Kotsøy/Singsås samme dag. Senere har jeg fått høre at en stork skal ha blitt sett i Hølonda dagen etter (den 7.juli), og samme dag ble fuglen sett og fotografert ved Støren. Adresseavisen skriver den 10.juli at fuglen ble sett "---- på et jorde like sør for Støren. Den store fuglen vandret stolt mellom hersjene, uten å ta særlig notis av syklistene som stod bare 15 meter unna ----". Etter dette forsvant fuglen.

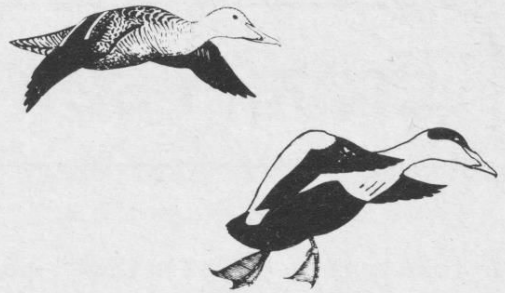
Observasjonene av stork fra Gauldalen først på juli dreide seg høyst sannsynlig om et og samme individ - i samme tidsrom skal en også ha sett stork på Nordmøre. Fuglen som ble sett på Røros i april kan også ha vært samme fugl (?).

Forrige gang Trøndelag hadde besøk av en slik langveisfarende gjest var førjulsvinteren 1977. En ung stork som først kom til Vega på Helgelandskysten, ble da innfanget i en garasje under snøstorm i Gutvik i Nærøy i Ytre Namdal. Fuglen ble sendt til Frøsø Djurpark i Østersund hvor den etter hva en har fått opplyst - trives i beste velgående. Før dette må vi tilbake til 1897 for å finne et besøk av stork i vår landsdel.

Fig. Stork fotografert ved Bogen gård ved Kotsøy 6.juli 1978 (foto : Gauldalsposten)

FAUNISTISK RAPPORT FOR SØR-TRØNDELAG

Rapport fra LRSK/ST v/Jon Suul

Denne rapporten omhandler faunistiske data av mer lokal interesse i Sør-Trøndelag og er et supplement til tidligere rapporter i Sterna og Vår Fuglefauna. En vil be om at de som måtte sitte inne med tilleggsopplysninger innrapporterer disse. Tilsvarende rapporter vil komme regelmessig i Trøndersk Natur. Rapportér derfor nye funn!

Gråstrupedykker, Podiceps griseigena.

Et ind. Storfosen, Ørland 25.6.(!) 1976 (AKA,GBA).

Havsule, Sula bassana.

Et ind. Storfosen, Ørland 12.10.1975 (ELI,ETH), min. 6 ind. Sula, Frøya 9.10.1976 (ORY).

Gråhegre, Ardea cinerea.

Et par har hekket i flere år ved Glåmos, Røros - kontrollert 1976 (JSU).

Kortnebbgås, Anser brachyrhynchus.

En flokk på 50 - 60 ind. på åker ved Rovatnet, Hemne 17.5.1969 (ØSP), 1 ind. Gaulosen, Trondheim (Bråleiret) 10.5.1975 (EVI) og 20.5.1975 (JSU), 130 og 170 - 200 ind. over Målsjøen, Klæbu 18.5.1977 (TBO), 220-300 ind. over Rosenborg i Trondheim 18.5.1977 (TNY m.fl.), ca. 100 ind over Støren, Midtre Gauldal 18.5.1977 (Frode Tønne).

Sangsvane, Cygnus cygnus.

Inntil 25 ind. har hatt tilhold i Glomma ved Glåmos, Røros vinteren 1977/78 (JØH). Sangsvaner har vært årlig til stede her siden 1941.

Gravand, Tadorna tadorna.

Min. 2 par sett med ungekull ved Røstøya, Marøya og Magerøya, Hemne i juli 1973 (ØSP). Arten har årlig tilhold ved Sørsäter på Fjellværøy, Hitra (Olav Stokland), et reirfunn (12 egg) 16.5.1964 (JSU), men er observert med unger flere ganger, ankommet samme sted 11.3.1977 (TBO). Et ind. i et tjern mellom Rien og Hyllingen, Røros i mai 1975 (Asgeir Kvikne).

Krikkand, Anas crecca.

Vinterfunn: Nidelva (v/Nidarø - Marienborg), Trondheim: 1 ♀ 13.1.1974 (GBA), 4 ind. 24.11.1974 (TBO), 2 ind. 10.1.-13.2.1975 (TBO,JSU), 1-12 ind. 3.-24.12.1976, max. 12 ind 24.12. (ØSA), 6♂♂ 8♀♀ 15.1.1977 (GBA), 4♂♂ 6♀♀ 22.1.1977 (ØÅL), 1♂ Selbekken, Agdenes 19.1.1976 (JSU), 2♂♂ Buvika, Skaun 29.1. og 5.2.1978 (EVI).

Brunnakke, Anas penelope.

Vinterfunn: 1 ♀ Gaulosen, Melhus/Trondheim 9.12.1973 (EVI,EHU), 1 par Buvika, Skaun vinteren 1973/74 (EVI), 1 ♂ Nidelva (v/Stavne), Trondheim 21.1.1975 (JSU) og 13.2.1975 (TBO), 1 ind. Storfosen, Ørland 12.-13.2.1977 (OFR).

Krikkanda overvintrer av og til i Trøndelag. Bildet viser en beitende hann.
(Tautra -74). W

Foto: Knut Krogstad

Stjertand, Anas acuta.

Et par i Røste ("Åelva") v/Røstvollen, Hemne 20.5.1971 (ØSP),
Buvika, Skaun: 1 ♂ 3 ♀-farget 16.9.1973 (EVI), 1 ♀ 2.3.1974 (EVI), 4 ind.
15.9.1974 (EVI), 1 ♂ 6.4.1975 (EVI).

Skjeand, Anas clypeata.

To ♂♂ Grandefjæra, Ørland 4.5.1975 (RHI,JAS,ORY), 1 par Eidsvatnet, Bjugn
4.5.1975 (RHI,JAS,ORY) og 7.5.1975 (JSU), 1 ♂ samme sted 11.5.1975 (RHI)
og 6.6.1976 (ORY), 2 ♀-farget samme sted 27.8.1976 (RHI,ORY), 1 ♂ Brekk-
vatnet, Bjugn 4.5.1975 (RHI,JAS,ORY) og 2 ♂♂ 1 ♀ samme sted 11.5.1975
(ORY,RHI), 1 ♂ Grilstadfjæra, Trondheim 16.5. (JSU) og 20.5.1975 (SHL),
3 ♂♂ 1 ♀ Gaulosen, Trondheim/Melhus 2.5.1976 (OBE) og 1 ind. samme sted
27.10. (!) 1976 (JSU), årlig obs. i Låen og Fikkjen, Selbu 1974-1977 (JSA),
hekking i Låen 1976 (JSA), 1 par Vikaengene Selbu 15.5.1974 (A. Nervik),
1 ind. Garbergøyene, Selbu 13.9.1975, 1 ♀ med 2 juv. Neaaset, Selbu
22.8.1976 (jfr. Låen) (JSA), 1 ♂ Gjeittjøna, Røros mai 1974 (JØH), 1 par
Litlvatnet, Agdenes 26.5.1976 (EVI) og 1 ♂ samme sted 31.5.1976 (EVI),
1 ♂ Rusasetvatnet, Ørland 5.6.1976 (SHL,GBA,ELI), 2 ind. Grøtvågen,
Hemne 17.8.1975 (ØSP).

Toppand, Aythya fuligula.

Skoldosen i Svorksjøen, Melhus: 2 ♂♂ ♀ 16.6.1976, 1 ♀ med 7 juv. 7.8.
1976, 3 ♂♂ 1 ♀ 6.6.1977, 11 ♂♂ 3 ♀♀ 10.6.1977, dununge obs. 17.6.1977
(ARØ). Hekking Fikkjen, Selbu 1972 - 3 ♂♂ 4 ♀♀ og 6 pull. 14.7. (JSA).

Arfugl, Somateria mollissima.

To juv. ♂♂ Skoldosen i Svorksjøen, Melhus 12.5.1972 (ARØ).

Svartand, Melanitta nigra.

Hekkefunn i ytre distrikt: arten er funnet hekkende (reir og unger) i flere år i området ved store Hyllvatnet, Hemne (ØSP), 2 par og 1 engstelig ind. Momyrvatnet, Åfjord 14.-16.6.1975 (RHI,ORY).

Sjørørre, Melanitta fusca.

Hekkefunn: 1 par (reir) Hyllingsdalen, Røros juni 1976 (JSU), noen få par hekker arvisst innen Dovrefjell nasjonalpark, Oppdal (SBR).

Havelle, Clangula hyemalis.

Hekkefunn: et hekkefunn innen Dovrefjell nasjonalpark i 1970 (SBR), hekkefunn ved N. Snøfjellstjønn, Oppdal 1974 og 1975 (HJÆ,AIH m.fl.).

Laksand, Mergus merganser.

Flokker og kull ofte å se i Gaula (Trondheim/Melhus) nedenfor Uddevoll bru i tiden 1950-1965, et reir ble en gang funnet i en kvisthaug ved elvebredden. Den gang var det få fiskere og lite forstyrrelser i området (K.G. Larsson), 7 juv. i Gaula ved Støren, Midtre Gauldal 29.8.1971 (AOF).

Fiskeørn, Pandion haliaëtus

Et ind. Grilstadfjæra, Trondheim 10.6.1976 (GBA, Roar Stokkdal), 1 ind. vest for Bringene, Selbu i juni 1974 (O.J. Lien medd. JSA), 1 ind. Våttafjellet, Selbu 12.6.1977 (T. Kjellesvik medd. JSA).

Jaktfalk, Falco rusticolus

Ett ind. Gjølmesørene, Orkdal 28.2.1970 (JÅA), 1 ind. Gaulosen, Melhus/Trondheim (v/Uddevoll bro) 4.5.1975 (NOF-ekskr.).

Tårnfalk, Falco tinnunculus

Vinterfunn: 1 ind. Øysand - Gaulosen, Melhus/Trondheim 19.1 og 17.2.1976 (JSU, EVI), 1 ind. Stadsbygd, Rissa 29.12.1976 (ORE), 1 ind. Lørbern, Ørland 29.2 og utover en stund - 1976 (RSK), 1 ind. samme sted februar 1977 (RSK).

Trane, Grus grus

Et ind. Brekkvatnet, Bjugn 11.5.1976 (ORY), 1 ind. Svampan, Melhus 26.5.1977 (HSØ), årvisst på Hitra de senere år, max. 3 ind. Haugland gård 4.8.1976 (John Utseth), 2 ind. Gaulosen, Melhus/Trondheim 21.5. - 15.6.1976 (JSU).

Sothøne, Fulica atra

Et ind. funnet dødt i nordenden av Rovatnet, Hemne 13.10.1974 (ØSP), 1 - 2 ind. Nidelva v/Ø. Leirfoss, Trondheim medio april - primo mai 1974 (EVI, EHU), 1 ind. Hofstadkjela ved Sjøberg, Melhus 30.5.1976 (HSØ), 2 ind. Skoldosen i Svorksjøen, Melhus 16. - 17.6.1976 (ARØ), 1 ind. Eidsvatnet, Bjugn 21.4.1977 (JSU). I Rusasetvatnet, Ørland hekket arten årlig 1975 - 1978 (JSU), i Litlvatnet, Agdenes ble arten registrert årlig 1975 - 1978, 3 reirfunn 1976, min. 3 kull 1978 (JSU, OFR, EVI m.fl.).

Boltit, Eudromias morinellus

Konstatert hekking på Ruten, Hemne - reir med 3 egg 25.5. (!) 1971 (ØSP), 1 ind. Ranheimsfjæra, Trondheim 23.8.1977 (GBA, NKA).

Tundralo, Squatarola squatarola

Overvintring: 1 ind. Storfosen, Ørland 12. - 13.2.1977 (OFR).

Myrsnipe, Calidris alpina

Grilstadfjæra, Trondheim: 4 ind. 13.2.1973 (RHI, ORY), 9 ind. 9.3.1975 (JSU), 14 ind. vinteren 1975/76 (SHL, TBO m.fl.), 27 - 30 ind. vinteren 1976/77 (SHL, ØÅL). 8 ind. Brekstadfjæra, Ørland 10.3.1976 (JSU), 1 ind. Tarva, Bjugn 30.1.1976 (SHL, OFR, KOV), 2 ind. Gaulosen, Melhus/Trondheim 2.1.1977 (TBO). Fra hekketida: 3 ind. Storfosen, Ørland 20.6.1975 (SHL, KOV, ELI), 5 ind. Grandefjæra, Ørland 23.6.1975 (SHL, KOV, ELI).

Sotsnipe, Tringa erythropus

Gaulosen, Melhus/Trondheim: 2 ind. 20.5.1975 (JSU), 1 ind. 21.5.1976 (JSU), 1 ind. 6. og 10.5.1977 - ikke samme ind. (JSU). 1 ind. Brekkvatnet, Bjugn 11.5.1976 (ORY), 1 ind. Storøya v/Nea, Selbu 21.6.1976 (JSU), 1 ind. (♀) Minilldalsmyrene, Oppdal/Rennebu 19. - 20.6.1976 (AHI, OHA).

Gluttsnipe, Tringa nebularia

Hele 52 ind. Gaulosen, Melhus/Trondheim 8.5.1976 (JSU).

Skogsnipe, Tringa ochropus

Et ind. Gaulosen, Melhus/Trondheim 25. - 27.4.1970 (TBO, JSU), hekkfunn i Ålen, Holtålen 1978 (JØH).

Lappspove, Limosa lapponica

Et ind. Nabeita, Frøya jan./febr. 1970 (Torleif Andersen), 1 ind. Grandefjæra, Ørland 23.6.1975 (SHL, KOV, ELI).

Storspove, Numenius arquata

Hekker relativt vanlig på eng og beitemark i Oppdal, bl.a. reirfunn på Mjøen 31.5.1973 (HJÆ).

Enkeltbekkasin, Gallinago gallinago

Vinterfunn: Et ind. v/Skauge, Rissa 28.12.1975 (ORY).

Dobbeltbekkasin, Gallinago media

To ind. på to forskjellige lokaliteter i Haltdalen, Holtålen 1.6.1975 (TBO), 10 ind. på en lokalitet i Oppdal i juni 1978 (HJÆ), årlig leik på en lokalitet ved Aursunden, Røros (JSU), 2 ind. på en leik i Melhus 6.6.1977 (ÅRØ).

Svømmesnipe, Phalaropus lobatus

Et ind. (o) Litlbumyrene, Meldal 20.5.1971 (ÅRØ), 1 ind. Tarva, Bjugn 30.8.1975 (SHL, ELI), 1 ind. (♂) Gaulosen, Melhus/Trondheim 25.7.1975 (JSU) og 1.6.1976 (JSU), 1 ind. Storfosen, Ørland 13. - 14.8.1977 (SHL, GBA), 7 ind. i Nea ved Kullsetbrua, Selbu ultimo mai 1976 (M. Kullset medd. JSA), 1 ♂ funnet død Fikkjen, Selbu 31.5.1976 (JSA).

Fjelljo, Stercorarius longicaudus

To ind. Grilstadfjæra, Trondheim 1.6.1975 (JSU) og ett ind. samme sted 4.6.1975 (JSU), 1 ind. Charlottenlund, Trondheim 5.6.1975 (SHL). To ind. Gaulosen, Melhus/Trondheim 29.7.1976 (JSU). Reir med 2 egg ved Kutjønna (ved N. Snøfjellstj. i Dindalen), Oppdal 24.6.1967 (Rolf Liabø, HJÆ).

Grønlandsmåke/polarmåke, Larus glaucooides/hyperboreus

Et ind. (2 K+) Rusasetvatnet, Ørland 25.4.1976 (ORY, RHI), 1 ind. (1 K) Leira (v/Botn), Rissa 20.4.1976 (ORY).

Sildemåke, Larus fuscus

Et ind. Sluppen bro, Nidelva, Trondheim 6.11.1976 (GBA), 1 ind. (3 K) Ilsvika, Trondheim 23.1.1977 (ØÅL).

Krykkje, Rissa tridactyla

En juv. Gjølmesørene, Orkdal 28.2.1970 (JÅA).

Ringdue, Columba palumbus

Hele 80 ind. Brålia, Byneset, Trondheim 3.9.1976 (JSU).

Tyrkerdue, Streptopelia decaocto

Hekkefunn: Melhus sentrum 1976 (HSØ), Oppdal sentrum 1974 - her er arten ganske vanlig (HJÆ), min. 2 ind. Austråtborgens park, Ørland 21.6.1978 - trolig hekking (JSU).

Snøugle, Nyctea scandiaca

Et ind. skutt Valli, Vikvarvet, Selbu 1966 (J Valli medd. JSA), 1 ind. Høgfjellet, Selbu ca. 25.9.1976 (John Berge). Hekket "før i tiden" ved Vetlvonene - Mælia, Oppdal (Borghild Heggvoll medd. HJÆ).

Hubro, Bubo bubo

Gulpeboller etter hubro - med kråkerester funnet Nedre Muhle, Byneset, Trondheim 26.4.1969 (AOF).

Hornugle, Asio otus

Hekket i gammelt skjærereir i Storlidalen, Oppdal i 1967 (Rolf Liabø, HJÆ), 1 ind. Leangenbukta, Trondheim 12.12.1971 (AOF) og 1 ind. samme sted 4.2.1976 (GBA), 1 ind. Charlottenlund, Trondheim 2.1.1976 (SHL), 1 juv. (med mye dun - nylig utfløyet fra reiret) Estenstadmarka, Trondheim sommeren 1974 (GBA), hekket i gammelt kråkereir Eidem, Selbu 1968 (5 egg) (JSA), 1 ind. skutt Mosletmarka, Selbu i 1969 (O.J. Lien medd. JSA).

Dobbeltbekkasin, en art som forekommer langt mer alminnelig i Trøndelag enn tidligere antatt. W

Foto: Knut Krogstad

Jordugle, Asio flammeus

Et par Skarvatnet, Oppdal 25.6.1976 (AIH, OHA), 1 ind. Ulsetmyra, Ørland 30.5. og 9.6.1975 (TLE), 1 ind. Grandefjæra, Ørland 15.5.1976 (TLE) og 3 ind. samme sted 6.7.1976 (TLE). Hekket ved Sørungen, Selbu 1965 (6 pull) (JSA).

Haukugle, Surnia ulula

Hekket i gammelt kråkereir ved Storli, Oppdal i 1967 (HJÆ), 1 ind. Glåmos, Røros 29.8.1971 (AOF), 1 ind. Hermstad, Rissa 8.11.1975 (ORY), 1 ind. Estenstaddammen, Trondheim 13.9.1976 (GBA), 1 ind. Sørungen, Selbu 14.9.1973 (Einar Røseth), flere ind. Rotldalen, Selbu okt. 1976 (John Berge).

Kattugle, Strix aluco

I smånageråret 1967 hekket flere par i Storlidalen - Lønsettraktene, Oppdal (HJÆ).

Tårnseiler, Apus apus

Sene høstobservasjoner: 3 ind. NTH, Trondheim 23.9.1973 (JEK), 1 ind. Blussuvoll, Trondheim 24.9.1966 (AOF), 2 ind. Charlottenlund, Trondheim 1.10.1977 (GBA), 1 ind. Ranheim, Trondheim 14.10.1975 (SHL).

Vendehals, Jynx torquilla

Hekket i holk ved Holta, Holtålen 1975, 1977 og trolig 1976 (Josef Shotola), hekking også kjent fra Ålen, Holtålen (JØH), arten hekker årlig i Storlidalen, Oppdal (ofte i gamle dvergspetthull)(HJÆ), hekket i kasse ved Veggen gård, Lønset, Oppdal 1978 og i nærheten ca. 1975 (Harald Vegg-en), hekket ved Sørungen, Selbu 1975 og ble sett samme sted 1977 (JSA).

Flaggspett, Dendrocopus major

Et par hekket med suksess ved sterkt beferdet sti ved Kyvatnet, Trondheim 1975 og 1976 (K.G. Larsson). Hekket ved Furunes (mellom Lønset og Festa), Oppdal 1972 (HJÆ), hekket ved Nerhoel, Oppdal 1967 - reirfunn 22.5. (Rolf Liabø, HJÆ), 1 ♀ Storfosen, Ørland 3.4.1977 (SHL, ELI m.fl.).

Taksvale, Delichon urbica

Sen høstobservasjon: Et ind. Charlottenlund, Trondheim 6.11.1975 (SHL).

Sanglerke, Alauda arvensis

Hekkefunn Ålbu, Oppdal - år? (Embret O. Årbu medd. HJÆ).

Skjærpiplerke, Anthus spinoletta

Et ind. Agdenes fyr, Agdenes 15.1.1977 (ØÅL).

Varsler, Lanius excubitor

Et ind. Sluppen, Trondheim 14.1.1973 (EVI, EHU), 1 ind. Tiller, Trondheim 16.12.1973 og 22.12.1974 (EVI), 1 ind. Stavne, Trondheim 30.12.1974 (EVI), 27.1.1975 (GBA) og 1.2.1975 (SHL), 1 ind. Charlottenlund, Trondheim 4.3.1975 (SHL), 1 ind. Løkaunet/Svean, Klæbu 22.11.1975 (SHL, ELI), 2 ind. Brattstifjellet, Hitra 26.6.1976 (SHL, KOV), 1 ind. Drivstua, Oppdal 5.3.1978 (K.H. Brox). Reir med 6 egg Storlidalen, Oppdal 20.5.1961 (HJÆ).

Kaie, Corvus monedula.

To ind. Rømme, Orkdal 6.1.1961 (JÅA), 1 ind. Neaaset, Selbu 13.5.1972 (JSA), 3 ind. Låen, Selbu 4.4.1974 (JSA), 2 ind. Haltdalen sentrum, Holtålen 23.6.1976 (JSU).

Kornkråke, Corvus frugilegus

Et ind. Mosett, Selbu 1974 (O.J. Lien medd. JSA), 2 ind. Vikaengene, Selbu 9.5.1976 (JSA), 1 juv. samme sted 15.5.1976 (JSA). Fra invasjonen høsten/vinteren 1976/77 er registrert p.t.: 1 ind. Ansnes, Hitra overgangen aug./sept. 1976 (Jarl Ola Ranheim), 2 ind. Sætra på Hestvika, Hitra 6. - 7.11.1976 (DER), på Ørlandet ble flere ind./småflokker sett spredt utover høsten og vinteren 1976/77 (Rolf Dahlby, RSK, JSU). Kornkråker ble registrert også i Orkdal og Lensvik, Agdenes, men nærmere data er ikke innkommet. Arten ble registrert ved Bellingmo, Melhus 27.12.76, 13.1., 30.3. og 7.5.1977 (HSØ). Gaulosen, Trondheim/Melhus: 4 ind. 13.9.1976, 20 ind. 24.8., 7 ind. 6.9., 6 ind. 19.9., 1 ind. 22.9. og 3.10.1977 (JSU), 4 ind. Mosletta, Selbu 30.4.1977 (JSA), 1 ind. Garbergøyene, Selbu ultimo mars 1977 (ORY).

Jernspurv, Prunella modularis

Et ind. Stadsbygd, Rissa 13.12.1972 (ORE), 2 ind. Storfosen, Ørland 10. - 11.3.1973 (NRØ, OFR, JSA, JSU), 1 ind. Singsaker, Trondheim 14.3.1973 (JSU).

Sivsanger, Acrocephalus schoenobaenus

Et ind. Storfosen, Ørland 22.6.1975 (SHL, OFR, KOV), Rusasetvatnet, Ørland: 1 ind. 30.5. - 1.6.1975 (SHL, ELI), 5 ind. 5. - 6.6.1976 (SHL, ELI, GBA) og 2 ind. 20.5.1977 (GBA m.fl.). Årlig ved Litlvatnet, Agdenes 1975-1978 (JSU), 5 - 8 ind. syngende 1976, første hekkefunn 17.7.1978 (ad. matet 2 pull/juv.) (JSU), Eidsvatnet, Bjugn: 1 ind. syngende 11.5.1976 (RHI, ORY), 7 ind. syngende 5.7.1976 (ORY), 3 ind. syngende 5.7.1976 (ORY), 2 ind. (min. 1 juv.) 9.8.1976 (ORY), 1 ind. 27.8.1976 (ORY). Leira, Rissa: 1 ind. syngende 17.7.1975 (ORY), 1 ind. syngende 12., 18., og 25.6.1976 (ORY), 1 ind. 14. og 18.8.1976 (ORY), 1 ind. syngende Rein, Rissa 26.7.1976 (RHI, ORY), 1 ind. syngende Svampan, Melhus 6.6.1977 (HSØ). Konstatert hekkende (1 par) i Låen, Selbu 1978 (JSA).

Gulsanger, Hippolais icterina

Reir med eggrester Gravådalen, Oppdal 2.9.1972 (HJÆ).

Munk, Sylvia atricapilla.

En ♀ Straum, Hitra førjulsvinteren 1974 (Tore Øverland).

Møller, Sylvia curruca.

To syngende ind. Brekkvatnet, Bjugn 6.7.1976 (ORY).

Steinskvett, Oenanthe oenanthe.

Et ind. Flakk, Byneset, Trondheim 31.10.1976 (TBO).

Rødstjert, Phoenicurus phoenicurus.

Et ind. v/Skauga, Rissa 17.10.1976 (ORY).

Blåstrupe, Luscinia svecica.

En ♂ med mat i nebbet Vassfjellet, Melhus 9.7.1976 (ØSA), 2 syngende ♂♂ ved Samsjøen, Melhus 3.-4.6.1972 (EHU).

Rødvingetrost, Turdus iliacus.

Et ind. Kalvskinn, Trondheim 20.2.1975 (JSU), 1 ind. Lørbern, Ørland vinteren 1976/77 (RSK).

Stjertmeis, Aegithalos caudatus.

Hekkefunn: Tiller, Trondheim reir med 10 egg 16.4.1972 (EVI, EHU), mellom Leirfossene, Trondheim april 1974 og 1975 (ØBE, JSU), Storlidalen, Oppdal to år på rad ca. 1955-1956 (HJÆ), Kuøra på Øysand, Melhus 1964 (JSU), Lauglolia - Sundsberga, Trondheim 2 reir april 1978 (JSU).

Bokfink, Fringilla coelebs.

Vinterfunn: En ♂ Høgstein, Byneset, Trondheim 18.1.1976 (SHL, EBA), 1 ♂ Moholt studentby, Trondheim 14.1.1978 (Asbjørn Sollien).

Bjørkefink, Fringilla montifringilla.

Vinterfunn: 1-15 ind. Singsaker, Trondheim hele vinteren 1964/65 (JSU), 1 ind. Øya, Trondheim 30.1.1970 (JSU), 10-20 ind. Sverresli, Trondheim hele vinteren 1970/71 (JSU), 1 ind. Stadsbygd, Rissa 4.1.1977 (ORE).

Polarsisik, Acanthis hornemanni.

Forekom regelmessig i mindre antall i gråsisikflokker i/ved Trondheim høsten 1974 (TBO).

Konglebitt, Pinicola enucleator.

Leira, Rissa: min. 2 ♂♂ 24.11.1973, 1 ind. 25.11.1973, 1 ind. 22.12.1973, min. 4 ind. 8.11.1974, min. 20 ind. 1.12.1974, min. 15 ind. 9.12.1974, min. 1 ind. 11.12.1974, 1 ind. 12.1.1975, min. 2 ind. 19.1.1975, min. 3 ind. 26.1.1975 (ORY). Tre ♂♂ Leangenbukta, Trondheim 9.12.1973 (ORY), 5 ind. Rotvollskogen, Trondheim 7.11.1973 (Kjell Arne Furunes), flokker opp til 50 ind. (mest ♀♀ og juv. ♂♂) Leangen - Rotvoll - Charlottenlund, Trondheim vinteren 1973/74 (GBA, TBO m.fl.), min. 3 ind. Dragdalsmarka, Stadsbygd, Rissa 4.1.1974 (ORE), 1 ind. Breimyra, Stadsbygd, Rissa 26.12.1976 (ORE), hørt Dyrendal, Rissa 31.10.1976 (ORY), 1 ind. Singsaker, Trondheim 5.1.1977 (JSU).

Sivspurv, Emberiza schoeniclus.

En ♂ Leira, Rissa 3.11.1975 (ORY).

Lappspurv, Calcarius lapponicus.

En ♀ ved Brekkvatnet, Bjugn 7.5.1975 (ORY), 1 ♂ Storøya ved Nea, Selbu
4.5.1970 (JSA), 3 ♂♂ 1 ♀ Hårstadengene, Selbu 8.5.1976 (JSA).

Observatører:

AIH: Arne I. Holen, Sunndalsøra. AOF: Alv Ottar Folkestad, Hareid.
DER: Dag Eriksen, Trondheim. EBA: Erik Bangjord, Trondheim.
EHU: Einar Hugnes, Trondheim. ELI: Eirik Lie, Klæbu. ETH: Erik
Thoresen, Trondheim. EVI: Erling Vikan, Trondheim. GBA: Georg
Bangjord, Trondheim. HJÆ: Harald Jære, Lønset. HSØ: Harald
Søberg, Melhus. IKI: Ingebrigt Kirkvoll, Tydal. JAS: Jan Sand,
Trondheim. JEK: Jan E. Kjøsnes, Trondheim. JSA: Jostein Sandvik,
Trondheim. JSU: Jon Suul, Trondheim. JØN: Jon Ø. Hov, Ålen.
JÅA: Johan Å. Asphjell, Rognan. KOV: Kristian Overskaug, Trondheim.
NKA: Norman Kammen, Trondheim. NRØ: Nils Røv, Trondheim.
OBE: Ove Bergersen, Trondheim. OFR: Otto Frengen, Trondheim.
OHA: Oddvar Hansen, Sunndalsøra. ORE: Ole Reitan, Oslo. ORY:
Odd Rygg, Åfjord. RHI: Reidar Hindrum, Tromsø. RSK: Rolf Skogstad,
Brekstad. SBR: Simen Bretten, Kongsvoll. SHL: Svein-Håkon
Lorentsen, Trondheim. TBO: Tor Bollingmo, Trondheim. TLE: Terje
Leigland, Brekstad. TNY: Torgeir Nygård, Trondheim. ØSP: Øyvind
Spjøtvoll, Namsskogan. ÅRØ: Åge Røe, Krokstadøra.

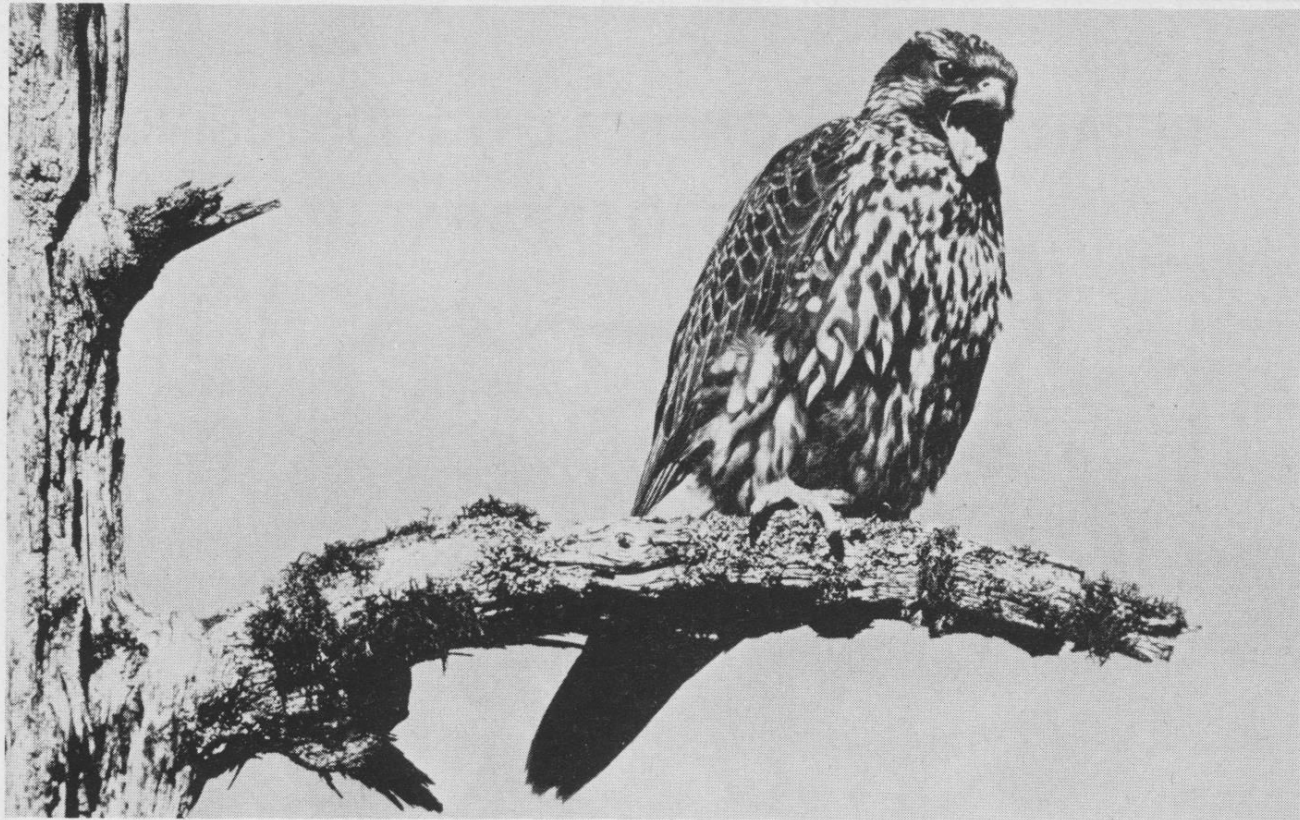
NB NB NB NB NB NB NB NB NB NB NB

Collett selges

Jeg selger til høystbydende verket
"Norges Fugle" (tre bind komplett,
over 1000 sider klassisk fugle-
stoff) av Robert Collett (1921).

Jon Suul, Riddervolds gt.17b,
7000 Trondheim (telf.075 39115).

NB NB NB NB NB NB NB NB NB NB NB

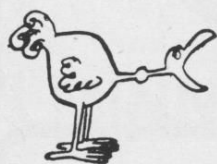
Ung jaktfalk ♀ fotografert i reirområdet etter utflyging. NT. 1969. Foreldrene fortsetter å mate ungene i flere uker etter at de har forlatt reiret.

Foto: Per Tømmerås

OPPROP:

Trekkobservasjoner av JAKTFALK og VANDREFALK

En kartlegging av trekkvanene hos våre to største falkearter vil bli avsluttet i løpet av året. Registreringsarbeidet ble påbegynt i 1967, og var opprinnelig ment som en ren jaktfalkundersøkelse. Imidlertid har det vist seg hensiktsmessig å behandle begge falkeartene under ett, da særlig ungfuglene er meget vanskelige å artsbestemme i felt. Mange obsevasjoner foreligger derfor i form av "storfalk sp."

Av forsiktighetshensyn vil stedsnavn bli behandlet på en diskret måte i publikasjonen. (Kyst eller innland i vedkommende fylke.)

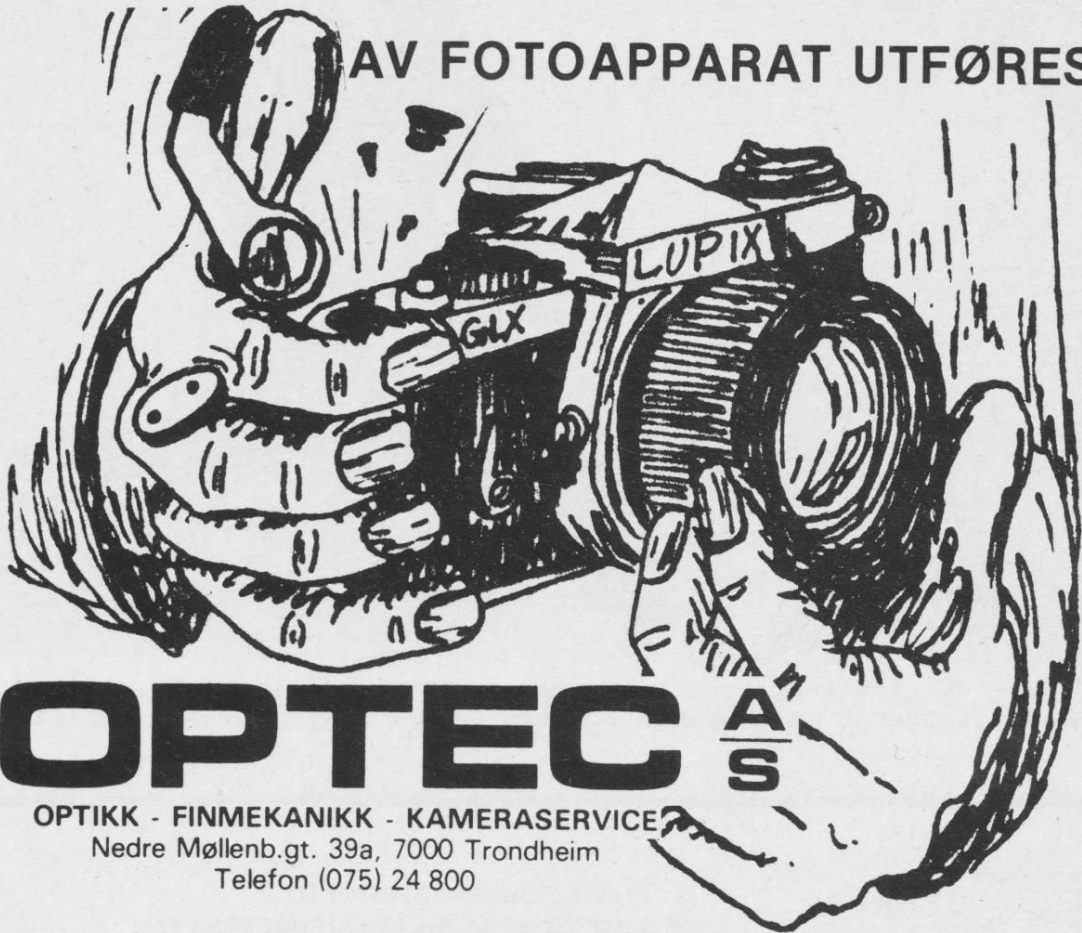
Alle observasjoner av gamle og unge individer utenom hekketiden vil være av interesse, uansett årstall. Likeledes sommerobservasjoner av ikke-hekkende ungfugler, og voksne falker uten tilknytning til hekkeplasser. Også negative observasjoner fra godt undersøkte områder vil være meget verdifulle. Viktige observasjonsdata er: sted, dato (ev. klokkeslett), art (ev. kjønn, ad., juv.), storfalk sp. (ev. ad. eller juv.) og hva fuglene foretok seg (atferd).

For å unngå dobbeltregistreringer bes innsenderne meddele kilden dersom observasjonen(e) allerede er publisert.

Bidragsterne vil få tilsendt særtrykk av arbeidet.

Per J. Tømmerås
Zoologisk institutt
Rosenborg
7000 Trondheim.

REPARASJON, KONTROLL OG JUSTERING
AV FOTOAPPARAT UTFØRES

OPTIKK - FINMEKANIKK - KAMERASERVICE
Nedre Møllenb.gt. 39a, 7000 Trondheim
Telefon (075) 24 800

NORRØNA FJELLJAKKE

100% BOMULL KR. **552,-**

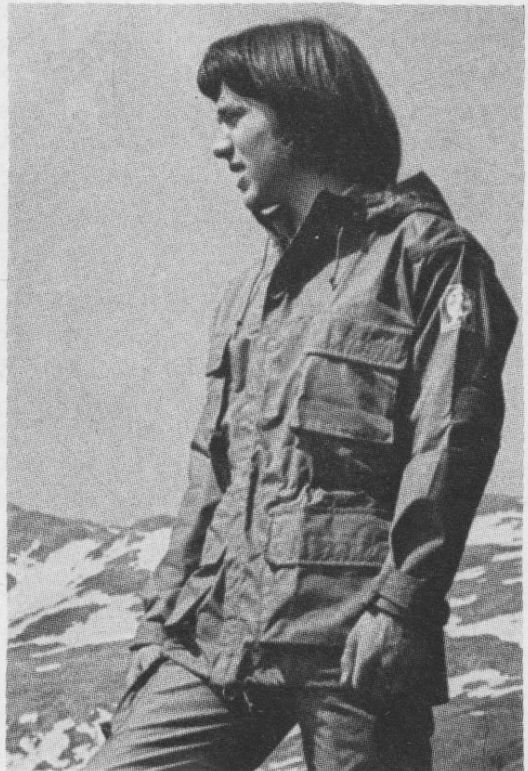
NORRØNA FJELLANORAKK

100% BOMULL KR. **818,-**

JAN SAKSHAUG
Sport & CO.

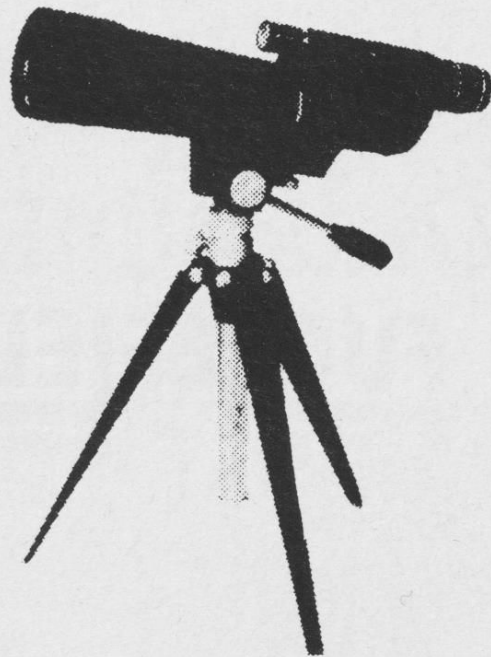
7500 STJØRDAL,

TELEFON (076) 94 509

MURGÅRDEN
THOMAS ANGELLS GT. 22
TELEFON 32830 - TRONDHEIM
BRILLESPECIALISTER

Espnes' Reisebyrå

STJØRDAL

NØKKELEN TIL VERDEN

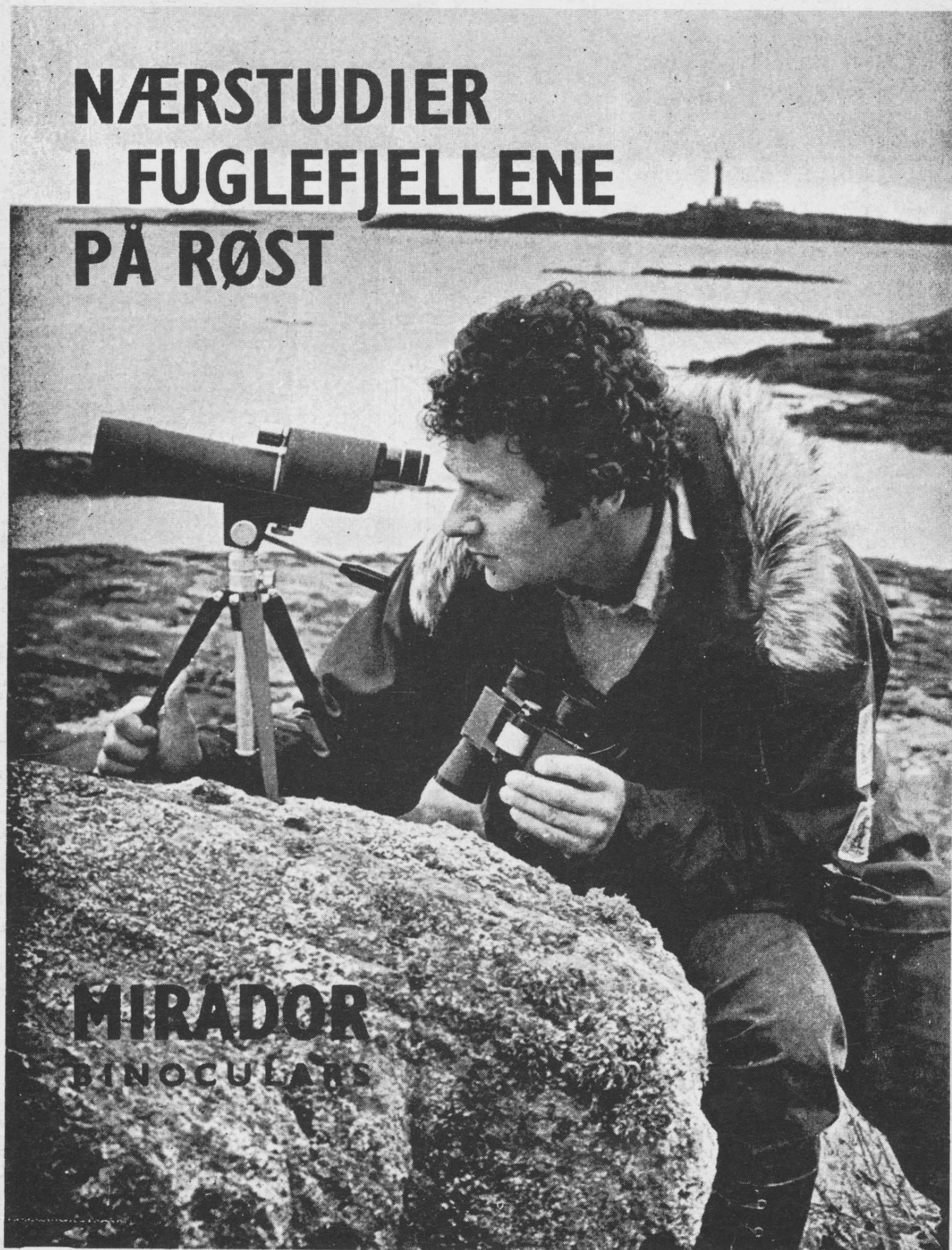
ALT I

REISER

TLF. 076 - 95 500

NÆRSTUDIER I FUGLEFJELLENE PÅ RØST

MIRADOR
BINOCULARS

Forhandlere: **Optiske forretninger over hele landet.**

Importør: **Ronos Optikk A/S, Thv. Meyersgt. 34, Oslo 5.**